

HET GEDICHT IS EEN BERICHT

AL-SADDIQ AL-RADDI

Docentenhandleiding Poëzie

HET GEDICHT IS EEN BERICHT

AL-SADDIQ AL-RADDI

— ALGEMEEN —

Ieder jaar vindt in Rotterdam het Poetry International Festival plaats. Op dit festival ontmoeten dichters, vertalers, biografen en poëziefhebbers van over de hele wereld elkaar. Omdat het Hivos/NCDO Cultuurfonds ervoor zorgt dat ook dichters van het zuidelijk halfrond deel kunnen nemen aan Poetry International, is er een mondiale uitwisseling van kennis en inspiratie mogelijk. Kunstgebouw en Poetry International hebben het project *Het Gedicht Is Een Bericht* samen ontwikkeld om leerlingen uit het voortgezet onderwijs de kans te geven zich te verdiepen in poëzie en via de poëzie kennis te maken met de leefwereld van een dichter uit het zuidelijk halfrond.

DICHTER IN FOCUS

Ieder jaar staat in *Het Gedicht Is Een Bericht* een andere dichter van het zuidelijk halfrond centraal. In 2009 was dat de Palestijnse dichter Mourid Barghouti. In 2010 is dat de Soedanese dichter Al-Saddiq Al-Raddi. Vijf gedichten zijn vanuit het Arabisch vertaald naar het Nederlands en het Engels en opgenomen in deze handleiding.

DOEL PROJECT

Dit lespakket heeft als doel de leerlingen kennis te laten maken met een dichter uit een andere cultuur en de leerlingen te prikkelen om zich te verdiepen in poëzie. Via de poëzie ontmoeten de leerlingen de dichter en leren zij over zijn of haar leefwereld, cultuur, achtergrond, etc. Door middel van diverse opdrachten worden de leerlingen uitgedaagd ook hun eigen creativiteit aan te spreken.

VAK EN LEERJAAR

Dit lespakket is ontwikkeld voor leerlingen uit de bovenbouw havo/vwo en is te gebruiken voor de lessen kv, Nederlands of Engels.

LESPAKKET

Dit lespakket bestaat uit een docentenhandleiding en werkbladen voor leerlingen voor vijf lessen, met een mogelijkheid tot uitbreiding naar een aantal extra videolessen. Beide versies van de handleidingen bevatten vijf geselecteerde gedichten van Al-Saddiq Al-Raddi (bijlage 1), de lesopdrachten en enkele relevante bijlagen. Het lespakket wordt ondersteund door de website WWW.DICHTERINHETWEB.NL. Hierop wordt één van de gedichten gedetailleerd verklaard en is allerlei achtergrondinformatie over de dichter en zijn werk te vinden. Ter introductie van het project in les 1 krijgt u een dvd met een aanstekelijke film over poëzie.

AANTAL LESUREN EN LESWEEKEN

De lessen zijn opgezet als een basisversie van een enkel lesuur van 45 minuten, met mogelijke doorloop naar een tweede lesuur (de large versie van 90 minuten). Het large pakket bevat aanvullende opdrachten: u heeft dan de keuze uit een 'creatieve' en een 'literaire' opdracht. Het lespakket bevat vijf lessen die elk een afgerond geheel vormen. Desgewenst kunt u kiezen voor de XL Filmvariant: dit betekent een uitbreiding met nog 4 tot 6 uren. Op 15 juni 2010 vindt tijdens het Poetry International Festival de speciale Meet & Greet plaats waar de leerlingen de dichter Al-Saddiq Al-Raddi kunnen ontmoeten.

ONDERSTEUNING DOCENTEN

De uitvoering van dit project ligt bij de docent kv, Nederlands of Engels. Indien van toepassing wordt per les onder het kopje 'voorbereiding docent' een suggestie gedaan voor het inzetten van extra begeleiding. Bijvoorbeeld van collega's drama of beeldende vorming voor begeleiding van de eindpresentatie. Het is mogelijk om in overleg workshopdocenten van Kunstgebouw in te zetten voor extra ondersteuning. Informatie over kosten op aanvraag.

WWW.DICHTERINHETWEB.NL

Dit lespakket wordt ondersteund door WWW.DICHTERINHETWEB.NL. Op deze poëzie-website wordt van een aantal dichters één gedicht

gedetailleerd verklaard en is allerlei achtergrondinformatie over de dichter en zijn/haar werk te vinden. De website is zeer geschikt als uitgangspunt voor uw poëzielessen. Vanwege de aansluiting bij deze website, is het voor een aantal van de lessen aan te raden om in de les een computer met internetverbinding en projectiemogelijkheid te gebruiken. Als alternatief kunt u de leerlingen op eigen gelegenheid de website laten onderzoeken.

DE DICHTER ZELF ONTMOETEN!

U krijgt de unieke mogelijkheid om met de klas Al-Saddiq Al-Raddi te ontmoeten op het 41ste Poetry International Festival in Rotterdam. Poetry International organiseert een Meet & Greet met de dichter op 15 juni 2010 in de Rotterdamse Schouwburg (tijdstip: een nog nader te bepalen tijdstip in de (na)middag). In een besloten festivalprogramma leest de dichter voor uit zijn werk en worden de leerlingen uitgenodigd om iets van het materiaal te laten zien/horen dat ze gedurende het project *Het Gedicht Is Een Bericht* gemaakt hebben. Ook kunnen de leerlingen vragen stellen aan Al-Saddiq Al-Raddi. Daarnaast proberen we te organiseren dat de dichter in de periode voorafgaand aan het festival de scholen bezoekt. Zodra hier meer over bekend is zullen we daarover contact opnemen met de deelnemende docenten.

KOSTEN

Het lespakket, de dvd en deelname aan de Meet & Greet zijn gratis. Daarnaast kan de school gebruik maken van extra workshopdocenten of andere faciliteiten van Kunstgebouw. Kosten op aanvraag.

POETRY INTERNATIONAL FESTIVAL

Het Poetry International Festival vindt plaats van 12 tot en met 18 juni 2010 in de Rotterdamse Schouwburg in Rotterdam. Het programma kunt u vanaf 1 mei vinden op www.poetry.nl. Het thema van dit 41ste festival is 'proza'. De focus ligt op poëzie uit de Verenigde Staten. Het festival is een van de grootste en meest toonaangevende poëziepodia ter wereld.

HIVOS / NCDO CULTUURFONDS

Cultuur en creativiteit zijn essentieel voor het realiseren van duurzame ontwikkeling in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Cultuur uit deze regio's biedt ook een uitstekende mogelijkheid voor het vergroten van de betrokkenheid van Nederlandse burgers bij mondiale ontwikkelingen. Het fonds wil culturele uitwisseling en debat met niet-westerse cultuurmakers in Nederland stimuleren.

KUNSTGEBOUW

Kunstgebouw wil dat kunst en cultuur leeft bij de bewoners van de provincie Zuid-Holland. Daarom ontwikkelt Kunstgebouw vernieuwende concepten waarbinnen professionele kunst, amateurkunst en kunsteducatie elkaar ontmoeten en versterken. Kunstgebouw Jong richt zich specifiek op projecten voor jongeren en scholen in het voortgezet onderwijs.

INFORMATIE EN CONTACT

Poetry International:
www.poetry.nl
www.poetryinternational.org
010 2822777

Kunstgebouw:
www.kunstgebouw.nl
015 2154515

Informatie over het lespakket en de Meet & Greet op 15 juni 2010: hester.van.der.hoeven@kunstgebouw.nl / 015 2154537

Informatie over het inzetten van workshopdocenten:
suzanne.kluver@kunstgebouw.nl of
sylvia.van.der.lee@kunstgebouw.nl
015 2154532 / 015 2154506

— INHOUDSOPGAVE LESSEN —

BASISPAKKET

LES 1 *Inleiding: de Poëzie van Al-Saddiq Al-Raddi en Poetry International*

1.	Inleiding – lees het voorwoord van festivaldirecteur Bas Kwakman	5 minuten
2.	Bekijk de dvd <i>Ik ga, want anders blijf ik</i>	30 minuten
3.	Lees één gedicht van Al-Saddiq Al-Raddi voor	5 minuten
4.	Afronding	5 minuten

LES 2 *Al-Saddiq Al-Raddi en Soedan*

1.	Leven en werk van Al-Saddiq Al-Raddi	5 minuten
2.	Op zoek naar beelden van Soedan	20 minuten
3.	De beelden in het werk van Al-Saddiq Al-Raddi	15 minuten
4.	Afronding	5 minuten

LES 3 *Een Taal van Verlangen*

1.	Gedichten bespreken	20 minuten
2.	Onderzoek naar het thema 'verlangen'	10 minuten
3.	Woordspin over verlangen	10 minuten
4.	Afronding	5 minuten

LES 4 *Oorlog en Poëzie*

1.	Bekijk filmpjes over Soedanese jongeren	15 minuten
2.	Poëzie en politiek	5 minuten
3.	Dichter in een land van oorlog en conflicten	5 minuten
4.	Onrust in de gedichten van Al-Saddiq Al-Raddi	15 minuten
5.	Conflict en poëzie	10 minuten (evt. uitloop)
6.	Terugkoppeling en afsluiting	5 minuten

LES 5 *Afronding*

1.	Keuze van presentatievorm(en)	5 minuten
2.	Doornemen vragenlijst voor de meet&greet met Al-Saddiq Al-Raddi	5 minuten
3.	Werken aan de presentatie	30 minuten (evt. uitloop)
4.	Terugkoppeling en afsluiting	5 minuten

MEET & GREET MET AL-SADDIQ AL-RADDI 15 JUNI 2010

Locatie: Rotterdamse Schouwburg

Tijdstip: nog nader te bepalen tijdstip in de (na)middag

LARGE PAKKET

LES 1 / LARGE

1.	Lees de andere gedichten van Al-Saddiq Al-Raddi	45 minuten
of		
2.	Maak poëziekreten	45 minuten

LES 2 / LARGE

1.	Maak vragen voor de Meet & Greet met Al-Saddiq Al-Raddi	45 minuten
<i>of</i>		
2.	Foto- en ontwerpopdracht	45 minuten (evt. uitloop)

LES 3 / LARGE

1.	Maak schilderij naar aanleiding van het thema 'verlangen'	45 minuten (evt. uitloop)
<i>of</i>		
2.	Gedichten vertalen	45 minuten

LES 4 / LARGE

1.	Zelf een gedicht schrijven	45 minuten
<i>of</i>		
2.	Scenario schrijven	45 minuten

LES 5 / LARGE

1.	Vervolg: werken aan de vragen voor Meet & Greet	15 minuten
<i>of</i>		
2.	Vervolg: werken aan de presentatie	30 à 45 min. (evt. uitloop)

XL FILMPAKKET

Alleen van toepassing als u ervoor kiest om met de klas korte films te maken.

1.	Video- en montageworkshop	45 à 90 minuten
2.	Verfilming scenario's	45 à 90 minuten
3.	Montage en afronding	90 minuten (evt. uitloop)

MATERIAAL

Dit lespakket bevat:

1. De dvd *Ik ga, want anders blijf ik* (RO-TV in samenwerking met Poetry International)
2. Docentenhandleiding en werkbladen voor leerlingen, bestaande uit:
 - Basispakket van vijf lessen à 45 minuten;
 - Large-pakket met uitbreiding op de basislessen (45 minuten per extra les);
 - XL Filmpakket: 4 à 6 extra lessen van 45 minuten met als eindresultaat korte videofilms;

BIJLAGEN

- 1a Vijf vertaalde gedichten van Al-Saddiq Al-Raddi (NL)
- 1b Vijf vertaalde gedichten van Al-Saddiq Al-Raddi (EN)
- 2 Instructie over het gebruik van WWW.DICHTERINHETWEB.NL
- 3 Techniek: Materiaal leerlingen op website / videomontage en dvd
- 4 Gedachten over verlangen (les 3)
- 5 Voorbeeld woordspin (les 3)
- 6 Zintuigen en verlangen, het werk van Janine Antoni (les 3 / large)

— VOORWOORD —

GOEDEMORGEN SCHOONHEID

In Rotterdam rijden vuilniswagens rond met dichtregels op hun flanken. *Alles van waarde is weerloos* staat er bijvoorbeeld op, of *Goedemorgen schoonheid*. Het zijn regels van de Nederlandse dichter Lucebert en de Duitse dichter Maxi Wander.

Het lijkt een vreemde combinatie, het ophalen van afval en poëzie, maar niets is minder waar. Kijk maar eens naar deze regels die ook door de straten rijden: *Als u eens wist hoe poëzie de gek met elk respect steekt en op afval bloeit*, of de regel *September begint met een bezem te vegen en alles verdwijnt in de verte van de mist*. Ze zijn geschreven door twee Russische dichters, Anna Achmatova en Alexander Koesjner.

Poëzie is de meest bewuste taaluiting die wij kennen. Een gedicht communiceert altijd, al begrijp je sommige gedichten niet meteen en sommige zelfs nooit helemaal. De mooiste gedichten vind ik altijd de gedichten waarvan de regels me dagen lang blijven achtervolgen, als ik op de fiets zit, in de trein of in de rij voor de kassa van de supermarkt.

Poetry International nodigt elk jaar de beste dichters uit de hele wereld uit om naar Rotterdam te komen. Daar lezen ze

hun gedichten voor in de oorspronkelijke taal, terwijl de vertalingen via een projectie mee te lezen zijn. Het festival bestaat ruim veertig jaar en heeft al 2000 dichters uit andere landen over de vloer gehad. Als je luistert naar de taal en de vertaling leest, dan ben je op reis. Op reis naar het land, de stad of het dorp van de dichter, naar de straat, de familieleden en de buuren, je leert de sociale, economische of politieke situatie kennen en je leert over de taal, de humor, de tradities, de rituelen, de gewoontes, de liedjes, de manier waarop gefeest wordt en de manier waarop de kinderen naar bed worden gebracht. Door de poëzie mag je zowel mee naar buiten kijken, uit het raam van de dichter, als mee naar binnen kijken, naar zijn of haar gedachten, wensen en zorgen.

Tijdens een bezoek aan Poetry International merk je hoezeer de taal, welke dan ook, ons allen verbindt en hoe universeel poëzie is. Internationale poëzie maakt de afstand tussen mensen kleiner en het onderlinge begrip groter. *Poëzie volgt de mens op de voet* is een van de dichtregels op een vuilniswagen. En dat zegt het eigenlijk zoals alleen goede poëzie het kan zeggen: direct, krachtig en er kan geen woord meer bij en geen woord meer af.

Bas Kwakman,
Directeur Poetry International

Lesbeschrijvingen Basispakket

— LES 1 —

DE POËZIE VAN AL-SADDIQ AL-RADDI EN POETRY INTERNATIONAL

Het basispakket bevat vijf lessen van 45 minuten. De bijbehorende les uit het Large pakket sluit daarbij aan met nogmaals een les van 45 minuten.

De leerlingen gaan in dit lespakket op reis in de wereld van de Soedanese dichter Al-Saddiq Al-Raddi. Door het lezen van zijn gedichten en biografie krijgen zij een beeld van zijn fysieke en innerlijke leefwereld. Poëzie neemt de leerlingen mee in de werkelijkheid van de dichter.

MATERIAAL

- Televisie met dvd-speler of een computer met beamer of smartboard.
- Minimaal 1 computer met internetaansluiting.

VOORBEREIDING DOCENT

Bestudeer de website WWW.DICHTERINHETWEB.NL. Op deze website wordt het gedicht 'Alles' van Al-Saddiq Al-Raddi geïnterpreteerd en uitgebreid toegelicht. De informatie over het gebruik van deze website vindt u in bijlage 2, achterin deze handleiding, en ook op de website zelf (onder de knop met het vraagteken, links van de gedichten). Deze toelichting op het gebruik van de website geeft ook aanknopingspunten en achtergrondinformatie voor de lezing van Al-Saddiq Al-Raddi's andere gedichten.

Extra informatie over Al-Saddiq Al-Raddi vindt u op WWW.POETRYTRANSLATION.ORG/POETS/AL-SADDIQ_AL-RADDI.

Op dezelfde site staan audiofiles van alle gedichten van Al-Saddiq Al-Raddi die gebruikt worden in dit lesmateriaal: 'Alles', 'Lichten', 'Tuinbeelden', 'Slechts' en 'Theater'. Van de gedichten zijn steeds twee versies beschikbaar: in het Arabisch, gelezen door Al-Saddiq Al-Raddi en in het Engels, gelezen door dichter en vertaalster Sarah Maguire. Suggestie: speel enkele van deze voordrachten af tijdens de les:

WWW.POETRYTRANSLATION.ORG/RECORDINGS/POET/AL-SADDIQ_AL-RADDI

Op deze site kunt u ook de dichtbundel van Al-Saddiq Al-Raddi, getiteld *Poems*, downloaden in pdf-formaat. Met een informatief voorwoord en zeven gedichten in het Engels en Arabisch, waaronder alle vijf gedichten uit dit lesmateriaal:

WWW.POETRYTRANSLATION.ORG/MEDIA/DOWNLOADS/AL_SADDIQ_AL_RADDI_POEMS.PD

Via de link WWW.POETRY.NL/READ/58/11905 kunt u twee pdf-files downloaden die behoren bij deze handleiding: een bijlage met poëtische begrippen en een bijlage met een tijdlijn van de conflictueuze geschiedenis van Soedan. Het is de bedoeling dat u deze bijlagen kopieert en uitdeelt aan de leerlingen.

ACTIVITEITEN

- ¹ *Inleiding – lees het voorwoord van festivaldirecteur Bas Kwakman – 5 minuten*

Geef een korte uitleg over dit poëzieproject voor de komende vier lessen.

- ² *Bekijk de dvd, Ik ga, want anders blijf ik – 30 minuten*

Kijk met de leerlingen de dvd 'Ik ga, want anders blijf ik' van RO TV. De dvd laat zien wat poëzie in een mens kan losmaken. Bespreek de inhoud kort met de leerlingen na.

- ³ *Lees één gedicht van Al-Saddiq Al-Raddi voor – klassikaal – 5 minuten*

Lees ter introductie van het project één gedicht voor aan de klas. De gedichten vindt u in bijlage 1, achter in deze handleiding. Als u kiest voor het gedicht 'Alles' dan zou u dat met de leerlingen via de website WWW.DICHTERINHETWEB.NL kunnen lezen, zodat u het gebruik van de website en het daarbij gebruikte 'muislezen' kunt introduceren.

- ⁴ *Terugkoppeling en afsluiting – klassikaal – 5 minuten*

Laat de leerlingen kort vertellen wat ze ervaren door het lezen van poëzie, waardoor zij geprikkeld worden en wat hen is opgevallen. Vertel de leerlingen wat er de volgende les centraal staat.

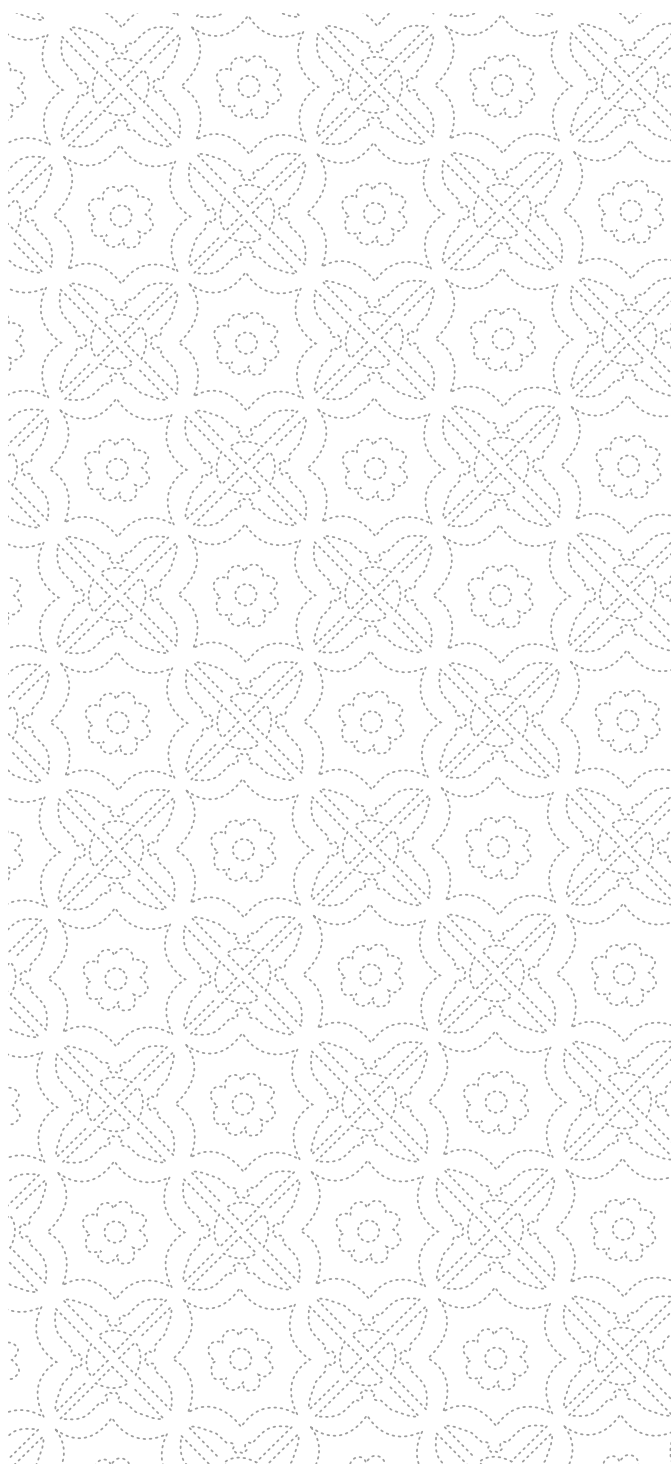
HUISWERKSUGGESTIE IN VOORBEREIDING OP LES 2

¹ De leerlingen kijken en luisteren via WWW.DICHTERINHETWEB.NL of via YouTube naar muziek:

- *Soedan Anders - Jonge Soedanezen luisteren naar muziek*
- Een videoclip van Ali Farka Touré, een bekende Malinese muzikant. In zijn gedicht 'Tuinbeelden' ver wijst Al-Saddiq Al-Raddi naar diens muziek.
- *Clip Drummen voor Vrede – A Beat for Peace*: Een videoclip met bekende en onbekende drummers van over de hele wereld die allen 'een slag voor de vrede' geven. Op You Tube: WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=NJMZB48R8RI

— LES 2 —
**AL-SADDIQ AL-RADDI
EN SOEDAN**

In deze les kijken we naar Soedan, het land van Al-Saddiq Al-Raddi: Waar ligt het, wat zijn de meest opvallende kenmerken, wat speelt er? We proberen een beeld te krijgen van de fysieke, politieke, culturele en sociale omgeving waarin de gedichten van Al-Saddiq Al-Raddi zijn ontstaan en waarin ze geworteld zijn.

In deze les geven we een culturele bedding voor de gedichten van Al-Saddiq Al-Raddi. In les 4 kijken we nogmaals specifiek naar de onderwerpen 'politiek' en 'conflict' en de rol die deze spelen in het leven en werk van Al-Saddiq Al-Raddi.

MATERIAAL

- Computer met internetverbinding, beamer of smartboard.
- Computers voor de leerlingen met internetverbinding.

VOORBEREIDING DOCENT

¹ *Ontmoeting met Al-Saddiq Al-Raddi!*

U bent van harte uitgenodigd om met de klas Al-Saddiq Al-Raddi te ontmoeten op het 41ste Poetry International Festival in Rotterdam. Poetry International organiseert een Meet & Greet met de dichter op 15 juni 2010 in de Rotterdamse Schouwburg (het tijdstip proberen we af te stemmen met de deelnemende scholen). Tijdens deze Meet & Greet leest de dichter voor uit zijn werk, er is een klein programma en leerlingen worden uitgenodigd om het materiaal te laten zien/horen dat ze gedurende het project *Het Gedicht Is Een Bericht* gemaakt hebben. Verder kunnen de leerlingen vragen stellen aan Al-Saddiq Al-Raddi. Voor een beschrijving van de Meet & Greet van 2009 met de Palestijnse dichter Mourid Barghouti, zie

WWW.KUNSTGEBOUW.NL/ONDERWIJS/VO/PROJECTEN/2009/POETRY_INTERNATIONAL.PHP

Daarnaast proberen we te organiseren dat Al-Saddiq Al-Raddi in de periode voorafgaand aan het festival de scholen bezoekt.

Zodra hier meer over bekend is zullen we daarover contact opnemen met de deelnemende docenten.

Eén van de opties uit de Large versie van deze les, is het bedenken van vragen voor de dichter. Als u de Large versies niet volgt maar toch aan de vragen wilt werken, kiest u hoe u dit wilt inplannen.

² *Vorbereitung voor de huiswerksuggestie voorafgaan de aan les 3*

Zorg dat de leerlingen de lijst met poëtische begrippen hebben. Deze kunt u downloaden via de link WWW.POETRY.NL/READ/58/11905.

ACTIVITEITEN

¹ *Leven en werk van Al-Saddiq Al-Raddi – klassikaal of individueel – 5 minuten*

Lees met de klas de informatie over het leven en werk van Al-Saddiq Al-Raddi dat beschreven staat op WWW.DICHTERINHETWEB.NL.

² *Op zoek naar beelden van Soedan – in groepjes – 20 minuten*

De leerlingen zoeken op internet de geografische kaart en afbeeldingen van Soedan.

Ze bespreken met elkaar de volgende vragen:

- Zijn op de afbeeldingen zowel de Arabische cultuur uit het noorden als de Afrikaanse cultuur uit het zuiden vertegenwoordigd?
- Zien we vooral beelden van de natuur, of zijn er ook foto's van dorpen en steden?
- Waarschijnlijk zijn er meerdere heftige afbeeldingen bij van directe of indirecte slachtoffers van het (politieke) geweld dat grote delen van het land ontregelt.
- En tegelijkertijd zijn er misschien ook andere beelden, die erop duiden dat elders in het land het dagelijkse leven zijn gewone gang gaat.

Inventariseer kort wat, na het zoeken, bekijken en bespreken van deze beelden, de kernbegrippen zijn die volgens de leerlingen horen bij Soedan.

³ *De beelden in het werk van Al-Saddiq Al-Raddi – individueel of in groepjes – 15 minuten*

De leerlingen kiezen uit de gedichten combinaties van woorden, zinnen of strofen die bij hen beelden van de leefomgeving van Al-Saddiq Al-Raddi oproepen. Ze schrijven deze woorden, zinnen en/of strofen op en benoemen wat ze door zijn beschrijvingen voor zich zien, en wat voor gevoel ze bij deze beschrijvingen krijgen.

⁴ *Terugkoppeling en afsluiting – klassikaal – 5 minuten*

Bespreek kort na. De leerlingen hebben inmiddels informatie gelezen en gezien over Soedan, het land van Al-Saddiq Al-Raddi.

- Speelt zijn leefomgeving een belangrijke rol in zijn werk?
- Op welke manier is achtergrondkennis van zijn leefomgeving van invloed op het lezen van zijn gedichten?
- Is kennis van zijn leefwereld een verrijking, of zouden ze de gedichten liever helemaal los van achtergrondinformatie lezen?

Vertel de leerlingen waar de volgende les over gaat.

HUISWERKSUGGESTIE IN VOORBEREIDING OP LES 3

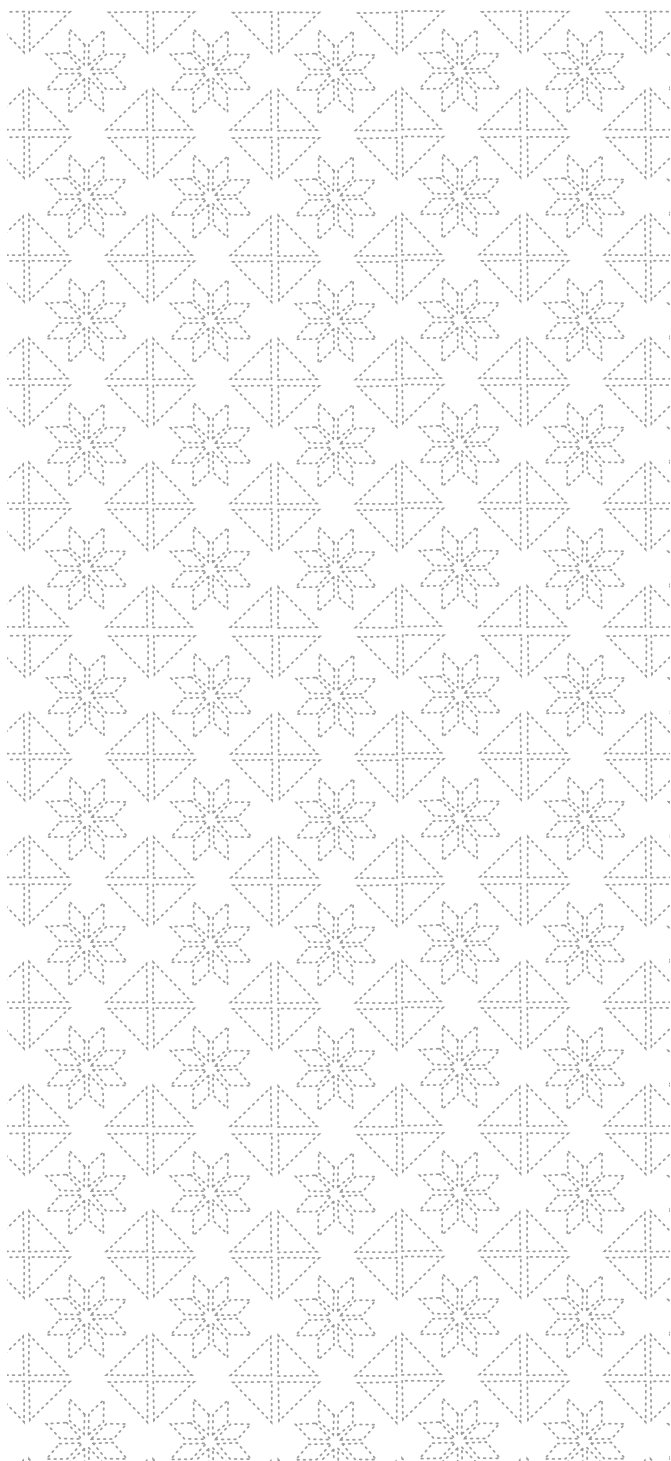
De leerlingen lezen (nogmaals) zelf het gedicht 'Alles' met behulp van het 'muislezen' op WWW.DICHTERINHETWEB.NL. Daarna lezen ze de gedichten 'Slechts' en 'Lichten'. Ze bestuderen de gedichten met behulp van de informatie op WWW.DICHTERINHETWEB.NL en van de lijst met poëtische begrippen.

Waar gaan de gedichten volgens hen over?

- Wie zou de 'jij' kunnen zijn in 'Slechts' en 'Lichten'?
- Welke emotie/emoties worden volgens hen opgevoeld in de gedichten 'Slechts' en 'Lichten'?
- Denk na over de titels. Waarom zou de dichter hebben gekozen voor de titels 'Alles', 'Slechts' en 'Lichten'?
- Zoek in de begrippenlijst de begrippen 'metafoor' en 'allegorie' op. Kunnen ze enkele voorbeelden van deze begrippen vinden in 'Slechts' en 'Lichten'? Zouden deze gedichten over iets anders kunnen gaan dan er letterlijk staat? En waarover dan?

De antwoorden op deze vragen vormen het uitgangspunt voor les 3.

— LES 3 —
EEN TAAL VAN VERLANGEN

Tijdens deze les staat de interpretatie van de gedichten van Al-Saddiq Al-Raddi centraal. De website WWW.DICHTERINHETWEB.NL biedt hierbij een handvat. In deze les onderzoeken we het thema ‘verlangen’, dat een belangrijke rol speelt in het werk van de dichter.

VOORBEREIDING DOCENT

Vorbereiding voor de huiswerksuggesties voorafgaande aan les 4:

- Zorg dat de leerlingen de tijdlijn van de recente geschiedenis van Soedan hebben. Deze kunt u downloaden via de link WWW.POETRY.NL/READ/58/11905.
- U kunt de leerlingen het interview laten lezen dat Al-Saddiq Al-Raddi gaf aan de Engelse krant *The Guardian*: WWW.GUARDIAN.CO.UK/BOOKS/2006/OCT/16/VOICESOFPROTEST.POETRY. Dit interview is in het Engels. Desgewenst kunt u het interview uitprinten en aan de leerlingen meegeven als huiswerk.

Suggestie: De website WWW.HOOPINDEHEL.NL zoekt naar lichtpuntjes in de moeizame realiteit van Zuid-Soedan. Via de vimeo-link op deze website zijn mooie filmpjes te zien over Zuid-Soedan, bijvoorbeeld: *Rapper Lam Tungwar* (duur: 2.30”), [HTTP://VIMEO.COM/8511310](http://VIMEO.COM/8511310) of *Verkiezingen Zuid-Soedan in 2010* (duur: 2.00”), [HTTP://VIMEO.COM/7906622](http://VIMEO.COM/7906622).

ACTIVITEITEN

1. *Gedichten bespreken – klassikaal– 20 minuten*

Lees allereerst klassikaal het gedicht ‘Slechts’ en/of het gedicht ‘Lichten’.

Bespreek met de klas één van deze gedichten.

Bespreek de antwoorden op de vragen uit de huiswerkopdracht.

Daarna kunt u verder gaan met de volgende vragen:

- Wat is hen opgevallen?
- Waarnaar verlangt de ik-persoon?
- Waar lees je dat uit?
- Roept dit bij jou als lezer ook gevoelens op? En welke dan?
- Wordt dit nog versterkt door het taalgebruik en de vorm van de gedichten?
- Zijn de dingen die de ik-persoon beschrijft herkenbaar voor je? En waarom?

Bepaal of u opdracht 2 en 3 beide wilt doen, of dat u liever een keuze maakt voor één van beide.

2. *Onderzoek naar het thema 'verlangen' – in groepjes – 10 minuten*

Suggestie: bekijk ter inspiratie het document achterin deze handleiding met allerlei verschillende invalshoeken over verlangen (bijlage 4). Laat de leerlingen daarna onderzoeken waar het begrip 'verlangen' volgens hen over gaat.

- Waar gaat verlangen eigenlijk over?
- Is het iets van zichzelf, of verwijst het alleen maar ergens naar?
- Wat doet verlangen met je? Waarom?
- Wat voor andere gevoelens roept het op?
- Is het voor jou iets heel persoonlijk, of bijvoorbeeld juist iets heel universeels?

3. *Woordspin over verlangen - individueel of in groepjes – 10 minuten*

De leerlingen maken een woordspin (of begrippen-boom) over verlangen (voor een voorbeeld zie bijlage 5).

Op de bovenste helft van de pagina schrijven ze woorden of combinaties van woorden uit de gedichten 'Slechts' en 'Lichten' (en eventueel uit de andere gedichten van Al-Saddiq Al-Raddi) die verwijzen naar 'verlangen'.

De onderste helft van de pagina vullen ze aan met begrippen die voor hen persoonlijk invulling geven aan het begrip 'verlangen'. Bijvoorbeeld: bij verlangen hoort een heel scala aan aanverwante begrippen zoals 'melancholie', 'vervulling', 'zoet' of juist 'bitter', etc.

4. *Terugkoppeling en afsluiting – klassikaal – 5 minuten*
Bespreek kort na.

- Is het verlangen dat Al-Saddiq Al-Raddi beschrijft en oproept in zijn gedichten iets heel persoonlijks, of juist iets universeels?
- Is het herkenbaar voor de leerlingen?
- Zo ja, wat zegt dat over het feit dat deze dichter uit een land ver van Nederland komt, met een heel andere taal, cultuur en gewoonten? Zou het kunnen dat er algemene menselijke emoties en waarden zijn die ons allen verbinden?

Vertel de leerlingen waar de volgende les over gaat.

HUISWERKSUGGESTIE IN VOORBEREIDING OP LES 4

- ¹ De leerlingen bestuderen de chronologische tijdlijn van conflicten in Soedan. En de lijst met poëtische begrippen
- ² De leerlingen lezen het interview dat Al-Saddiq Al-Raddi gaf aan de Engelse krant *The Guardian* op 16 oktober 2006:
WWW.GUARDIAN.CO.UK/BOOKS/2006/OCT/16/VOICESOFFPROTEST.POETRY.
Dit interview is in het Engels.
- ³ Eventueel verwijst u de leerlingen naar de website
WWW.HOOPINDEHEL.NL en de bijbehorende video's.

Lesbeschrijvingen Basispakket

— LES 4 — OORLOG EN POËZIE

Soedan is een land met een lange geschiedenis van conflicten: over de machtsverdeling tussen het islamitische (Arabische) noorden en het christelijk/animistische (zwarte) zuiden, de machtsverdeling tussen de verschillende regionale etnische groepen, over vruchtbaar land en olie. En daarnaast een regering die strenge controle uitoefent op zijn burgers. Maar Soedan is tegelijkertijd een enorm groot land, en er zijn veel plekken waar het leven rustig zijn gewone gang gaat. En ook onder extreme omstandigheden zijn mensen in staat om hele gewone dingen te (willen) doen, om houvast te vinden bij wat vanzelfsprekend is. Les 4 gaat over hoe gewone mensen leven in een buitengewoon land. Over hoe een dichter als Al-Saddiq Al-Raddi zich als individu verhoudt tot bijzondere omstandigheden.

MATERIAAL

- Computer met internetverbinding, beamer of smartboard.

VOORBEREIDING DOCENT

- ¹ Lees het interview dat Al-Saddiq Al-Raddi gaf aan de Engelse krant *The Guardian* op 16 oktober 2006:

WWW.GUARDIAN.CO.UK/BOOKS/2006/OCT/16/VOICESOFFPROTEST.POETRY

Enkele passages uit dit interview zijn in vertaling opgenomen bij opdracht 3 van les 4. U kunt eventueel het hele interview voor de leerlingen uitprinten en klassikaal laten lezen.

- ² Bekijk de volgende drie filmpjes via

WWW.DICHTERINHETWEB.NL:

- *Tienersoldaat*, 3,5 minuten
- *Soedan Anders - Jonge Soedanezen vertellen over hun land*. (Deel 1 van een tweeluik). 8,5 minuten

(ter inspiratie, hoort niet bij de opdrachten van les 3):

- *Soedan Anders - Jonge Soedanezen luisteren naar Muziek*. (Deel 2 van een tweeluik).

- ³ Bekijk de historische tijdlijn van Soedan en lees in de lijst met poëtische begrippen het onderdeel 'semantisch veld'.

- ⁴ Lees eventueel nogmaals de achtergrondinformatie over Al-Saddiq Al-Raddi op WWW.DICHTERINHETWEB.NL.

ACTIVITEITEN

- ¹ Bekijk filmpjes over Soedanese jongeren – klassikaal – 15 minuten

Bekijk met de klas de volgende twee filmpjes te zien via

WWW.DICHTERINHETWEB.NL:

- *Tienersoldaat* - 3,5 minuten
- *Jonge Soedanezen vertellen over hun land* – 8,5 minuten

Deze video's laten de verschillende werkelijkheden zien van het leven van jonge mensen uit Soedan. Werkelijkheden die beide waar zijn en naast elkaar bestaan.

Neem het gegeven als uitgangspunt dat Soedan zowel een land is dat gebukt gaat onder bloederige conflicten, als ook een land met diverse culturen, tradities, eigen muziek, literatuur, eten, natuur, etc. Een land waar je van kunt houden.

Gebruik deze invalshoek als basis voor de volgende opdrachten over de keuzes van Al-Saddiq Al-Raddi.

- ² *Poëzie en politiek* – klassikaal of in groepjes – 5 minuten

Lees vervolgens de onderstaande passages van Al-Saddiq Al-Raddi uit een interview dat hij gaf aan de Engelse krant *The Guardian* op 16 oktober 2006.

Vat daarna met elkaar samen hoe de dichter Al-Saddiq Al-Raddi zich opstelt ten opzichte van de politieke situatie in zijn land.

“De Soedanese dichter Al-Saddiq Al-Raddi maakt zich zorgen over de richting die ons gesprek opgaat. Hij schudt zijn hoofd en zegt tegen de vertaler: ‘Het gesprek gaat teveel over de politieke situatie en ik ben niet echt een expert. Het culturele aspect is veel belangrijker.’”

“Hij zegt: ‘Er zijn dichters die politieke activisten zijn en lid zijn van ondergrondse organisaties, en er zijn dichters zoals ik die niet actief deel nemen aan ondergrondse activiteiten, maar die sterke politieke ideeën en een sterke visie hebben die hen soms in problemen brengt.’”

³ *Dichter in een land van oorlog en conflicten – in groepjes – 5 minuten*

Laat de leerlingen met elkaar nadenken over de dilemma's die ontstaan wanneer je als dichter, schrijver of kunstenaar geboren bent en/of woont in een instabiel of onvrij land.

- Wat betekent het om als dichter uit een land als bijvoorbeeld Soedan te komen?
- Ben je dan verplicht te schrijven over de politieke situatie?
- Maar wat als je helemaal niet woont in één van de conflictgebieden?
- Mag je daar als schrijver aan voorbijgaan en je richten op universeel menselijke onderwerpen?
- Kan je er volgens hen überhaupt aan voorbijgaan, of draag je het altijd ergens met je mee?
- En: kan je als dichter, schrijver of kunstenaar op een bepaalde manier bijdragen aan oplossingen, bewustwording, etc.?
- Welke mogelijkheden zien zij?

⁴ *Onrust in de gedichten van Al-Saddiq Al-Raddi – in groepjes of individueel – 15 minuten*

^{4A} Lees om te beginnen het gedicht ‘Theater’.

^{4B} Lees de uitleg over ‘semantisch veld’ in de poëtische begrippenlijst.

^{4C} Kies uit het gedicht ‘Theater’ vijftien tot twintig elementen die duiden op oorlog, spanning of onrust: woorden, metaforen, etc. Het gaat daarbij dus niet alleen om letterlijke begrippen als ‘oorlog’ en ‘bloed’, maar om alle woorden die een beeld oproepen van spanning en onrust. Dat zouden bijvoorbeeld woorden kunnen zijn als: ‘harde stappen’, ‘verwarring’, ‘zwart’, etc.

De leerlingen markeren de begrippen die ze vinden in de tekst. Hiermee maken ze het ‘semantische veld’ ‘OORLOG/ONRUST’ zichtbaar waarmee de dichter speelt in zijn gedicht.

Extra Suggestie:

⁵ *Conflict en poëzie – in groepjes of individueel – 10 minuten (met mogelijke uitloop als huiswerkopdracht.)*

In het gesprek met *The Guardian* geeft Al-Saddiq Al-Raddi aan dat hij zichzelf niet ziet als een politiek activist maar als een dichter die zich betrokken voelt bij de gebeurtenissen in zijn land.

Door hetzelfde gedicht ‘Theater’ loopt een ander ‘semantisch veld’ dat verwijst naar deze kant van hem (namelijk het veld ‘SCHRIJVEN/DICHTEN’). De leerlingen kunnen in het gedicht op zoek gaan naar begrippen die samen dit semantische veld vormen.

Wat zegt de combinatie van deze twee belangrijke semantische velden in het gedicht ‘Theater’ over de manier van kijken van de ik-persoon in het gedicht? Bespreek met elkaar hoe de dichter gebruik maakt van taal en poëzie om iets te zeggen over de wereld waarin hij leeft.

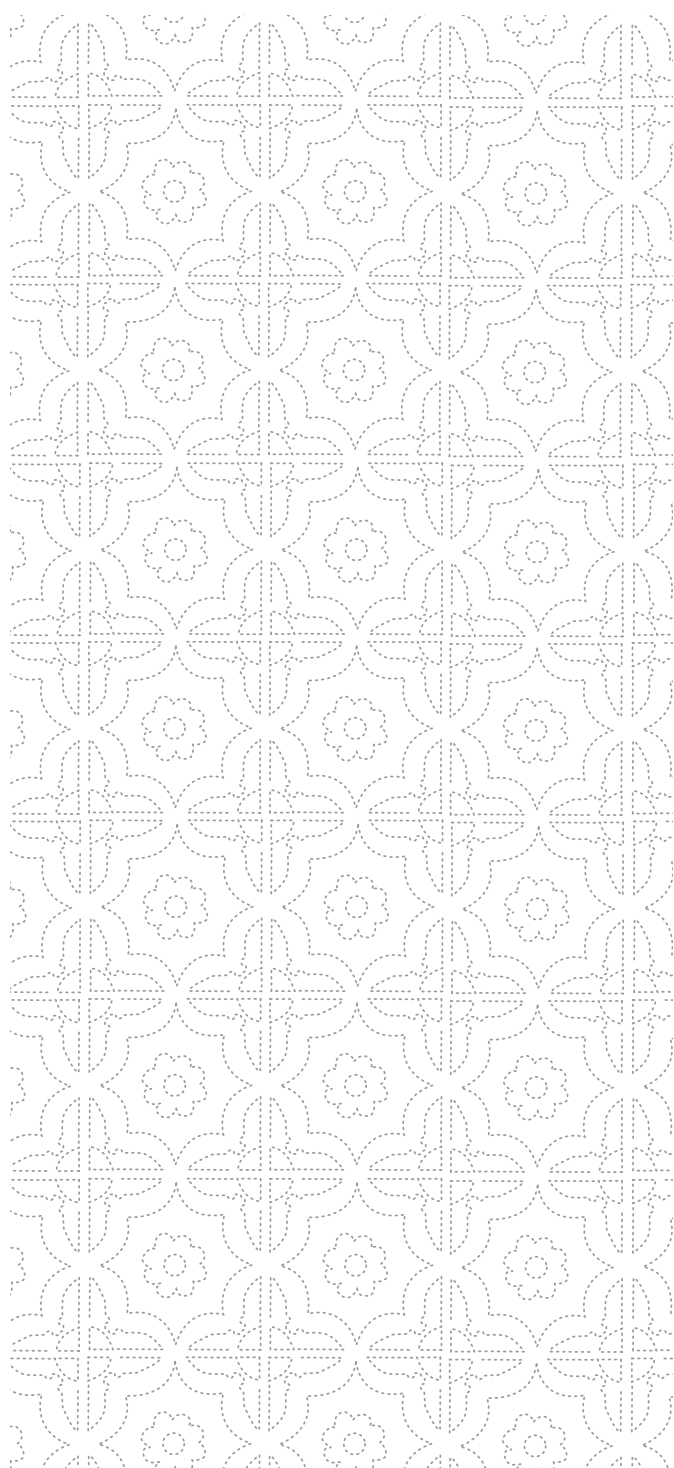
⁶ *Terugkoppeling en afsluiting – klassikaal – 5 minuten*

Vertel de leerlingen dat de volgende les in het teken staat van het afronden van het project (tenzij u de extra lessen van het XL Filmpakket wilt doen).

Laat hen nadenken over de vorm waarin ze het creatieve werk dat ze tijdens de lessen gemaakt hebben, willen presenteren. (Voor suggesties voor de diverse werkvormen, zie les 5 / voorbereiding docent).

Vraag de leerlingen na te denken over de vragen die ze Al-Saddiq Al-Raddi zouden willen stellen tijdens de Meet & Greet met de dichter tijdens Poetry International op 15 juni 2010.

— LES 5 —
AFRONDING

Deze les staat in het teken van de afronding van het project. U kiest met de klas een presentatievorm voor het materiaal dat in de afgelopen weken is gemaakt en de leerlingen werken aan deze presentatie.

U maakt (een eindversie van) de vragenlijst voor de Meet & Greet met Al-Saddiq Al-Raddi op Poetry International op 15 juni 2010.

MATERIAAL

- Computer met beamer of smartboard
- Afhankelijk van de keuze voor de vorm van de eindpresentatie bepaalt u welke materialen hiervoor nodig zijn.

VOORBEREIDING DOCENT

In de komende les kiest u met de leerlingen voor de vorm waarin u het creatieve materiaal wilt presenteren dat door de leerlingen in de afgelopen weken gemaakt is. U kunt ervoor kiezen de leerlingen al voorafgaand aan les 5 te vragen na te denken over mogelijke vormen van presentatie (voor suggesties zie onder).

Suggesties inpresentatie:

- Een individueel of klassikaal boekje met daarin de eigen gedichten en/of digitale foto's van zowel de foto-opdracht uit de large versie les 2 als foto's van het eindresultaat van de poster en het schilderij.
- Klassieke voordracht, voor elkaar of genodigden, van bijvoorbeeld de gedichten van Al-Saddiq Al-Raddi en de eigen gedichten.
- Open podium voor de hele school waar alle leerlingen (eigen) gedichten kunnen voordragen, een 'poetry slam', etc.
- Een tentoonstelling van het diverse beeldende werk. De eigen gedichten en de gedichten van Al-Saddiq Al-Raddi kunnen uitgeschreven of geprint tussen het beeldende werk worden gehangen.
- Filmvertoning, eventueel gekoppeld aan een voordracht of tentoonstelling.

Besluit of u van plan bent de eindpresentatie zelf te begeleiden, of dat u daar graag andere collega's bij zou willen betrekken. U kunt bijvoorbeeld denken aan collega's drama of beeldende vorming. Het is ook mogelijk om extra ondersteuning te krijgen van workshopdocenten van Kunstgebouw (kosten op aanvraag).

⁴ *Terugkoppeling en afsluiting – klassikaal – 5 minuten*
Neem met de leerlingen door wat er nog moet gebeuren om het project *Het Gedicht Is Een Bericht* af te ronden. Evalueer kort hoe ze het project ervaren hebben.

ACTIVITEITEN

¹ *Keuze van presentatievorm(en) – klassikaal – 5 minuten*

Indien de keuze voor de presentatievorm nog niet gemaakt is, kunt u dat doen aan het begin van de les. Bespreek met de leerlingen welke mogelijkheden en materialen er zijn.

² *Doornemen vragenlijst voor de Meet & Greet met Al-Saddiq Al-Raddi – klassikaal of in groepjes – 5 minuten (eventueel met uitloop)*

Op 15 juni 2010 vindt de Meet & Greet met Al-Saddiq Al-Raddi plaats. Tijdens de ontmoeting(en) zal er een Nederlands-Arabisch vertaler aanwezig zijn. Vragen kunnen dus in het Nederlands gesteld worden.

Wellicht zijn de leerlingen tijdens de Large versie van les 2 begonnen met het bedenken van vragen voor de dichter. Neem de vragen die er al zijn met elkaar door. Misschien zijn er, nu jullie het project hebben doorlopen, veranderingen en aanvullingen. Bespreek die met elkaar, of laat de leerlingen er tijdens het werken aan de presentatie over nadenken. (Als u de Large versie volgt kunt u deze opdracht ook doorschuiven naar het volgende uur).

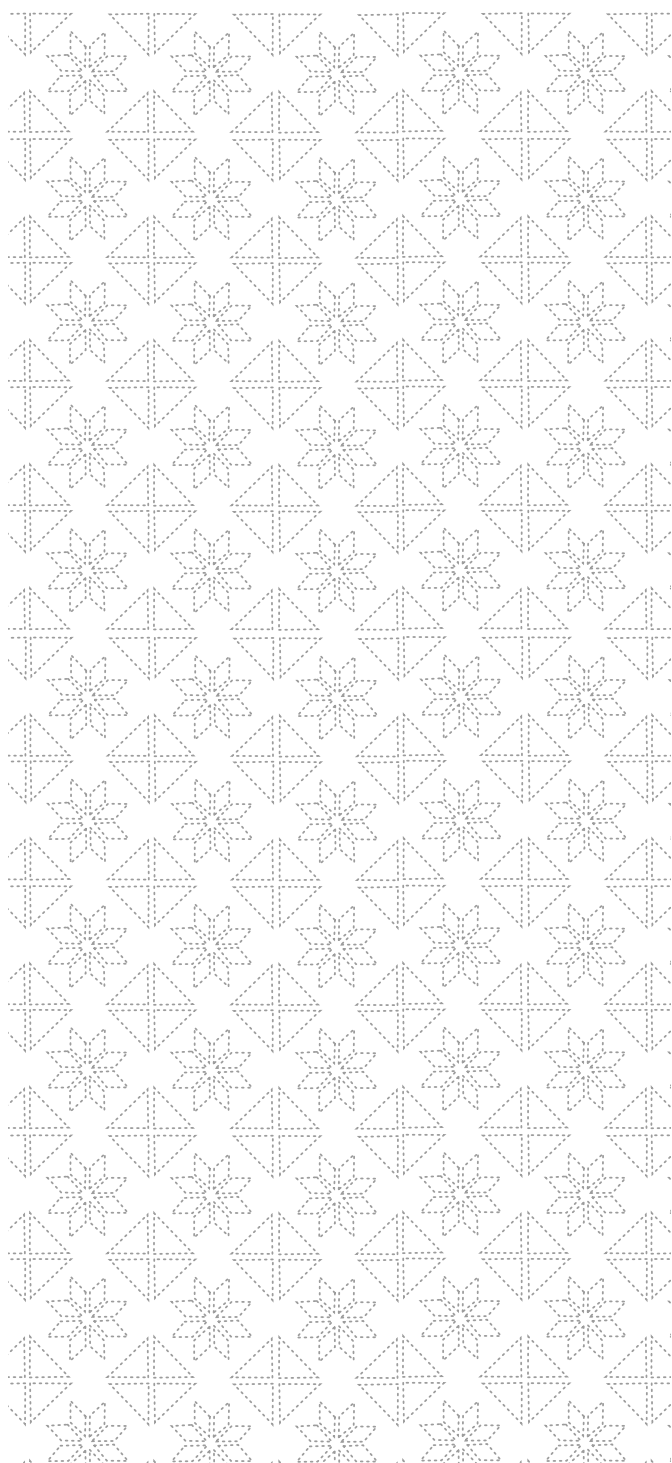
Maak tot slot met elkaar een document met de vragen die de leerlingen de dichter zouden willen stellen. Hij zal tijdens de Meet & Greet zoveel mogelijk vragen beantwoorden.

³ *Werken aan de presentatie – individueel / in groepjes – 30 minuten (eventueel met uitloop)*

In groepjes of individueel werken de leerlingen aan hun presentatie.

— LES 1 —

DE POËZIE VAN AL-SADDIQ AL-RADDI EN POETRY INTERNATIONAL

Een les uit het basispakket duurt 45 minuten. De bijbehorende les uit het Large pakket sluit daarbij aan met nogmaals een les van 45 minuten. Een les uit het Large pakket bestaat uit twee opties waar u uit kunt kiezen: een 'creatieve' optie en een 'literaire' optie.

ACTIVITEITEN

U kunt kiezen uit één van de twee onderstaande opdrachten:

OPTIE 1 Lees (alle) andere gedichten van Al-Saddiq Al-Raddi (bijlage 1) – klassikaal, individueel of in groepjes – 45 minuten

Neem één gedicht en interpreteer dat met de klas.

Laat de leerlingen vertellen wat ze ervaren door het lezen van poëzie, waardoor zij geprikkeld worden en wat hen is opgeval-
len. Wat wordt er volgens hen verteld? Waar verwijst de titel van
het gedicht naar?

OPTIE 2 Maak poëziekreten – klassikaal/individueel
– 45 minuten

Zijn de leerlingen geïnspireerd door de tekstregels op de
vuilniswagens? Laat hen poëzieteksten bedenken die bijvoor-
beeld in de school of op het schoolplein op grote borden of
plastic doeken kunnen komen te hangen.

VOORBEREIDING DOCENT

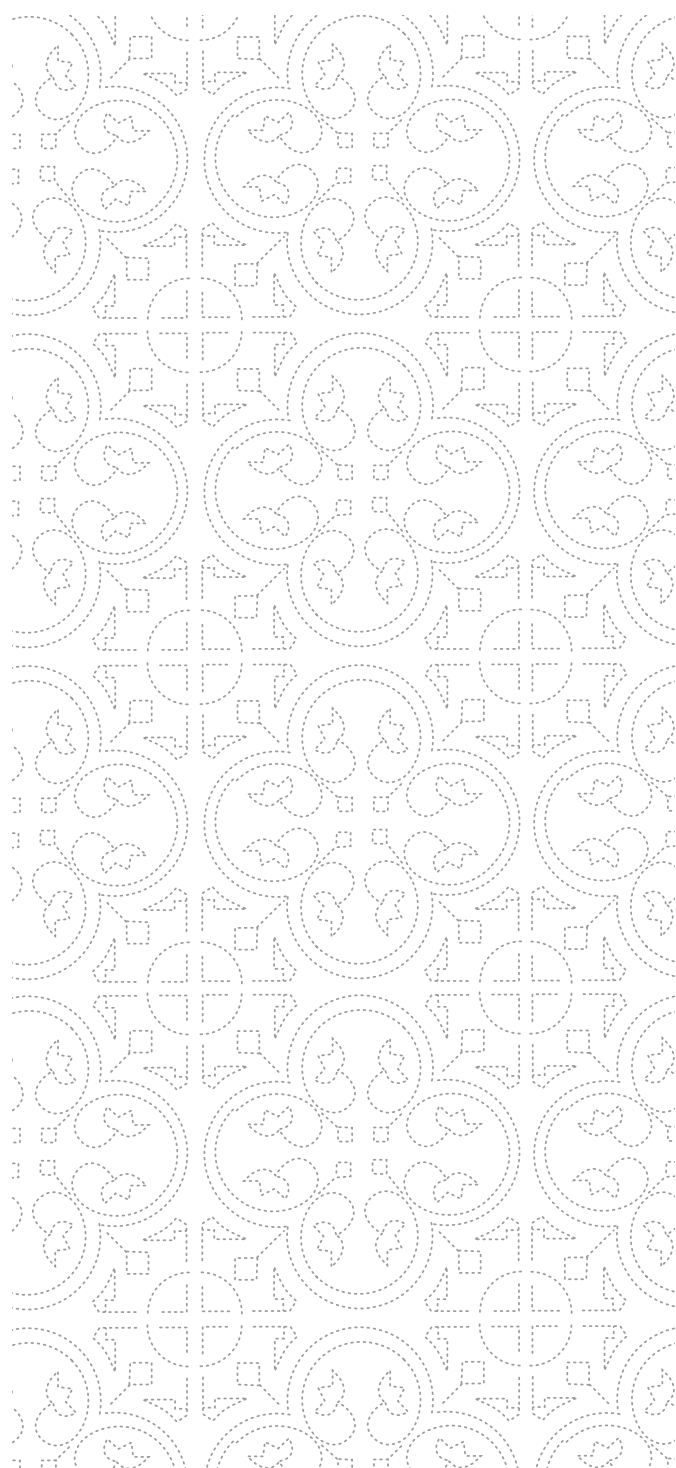
OPTIE 1 Lees andere gedichten van Al-Saddiq Al-Raddi

Suggestie: u kunt één of meerdere van de gedichten in de
klas laten horen, gelezen door Al-Saddiq Al-Raddi in het
Arabisch of in het Engels door dichter/vertaalster Sarah
Maguire: WWW.POETRYTRANSLATION.ORG/RECORDINGS/POET/AL-SADDIQ_AL-RADDI

OPTIE 2 Maak poëziekreten

Zorg voor de benodigde materialen om deze opdracht uit te
voeren.

— LES 2 —
**AL-SADDIQ AL-RADDI
EN SOEDAN**

ACTIVITEITEN

U kunt kiezen uit één van de twee onderstaande opdrachten:

OPTIE 1 *Maak vragen voor de Meet & Greet met Al-Saddiq Al-Raddi – individueel of in groepjes – 45 minuten*

Inmiddels hebben de leerlingen de gedichten van Al-Saddiq Al-Raddi bestudeerd en hebben ze nagedacht over zijn land en leefwereld. Wellicht zijn er dingen die ze hem graag zouden willen vragen.

De leerlingen bedenken allen enkele vragen voor Al-Saddiq Al-Raddi. Tijdens de ontmoeting(en) zal er een Nederlands-Arabische vertaler aanwezig zijn. Vragen kunnen dus in het Nederlands gesteld worden. Verzamel de vragen en bespreek deze klassikaal.

Maak met elkaar een document met de vragen die de leerlingen aan de dichter willen stellen. Deze vragenlijst kan gedurende de lesweken nog worden aangevuld.

OPTIE 2 *Foto- en ontwerp-opdracht – in tweetallen en klassikaal – 45 minuten (eventueel met uitloop)*

2.1 *Foto's maken van je leefwereld – tweetallen – 25 minuten*

De basis voor deze opdracht zijn de foto's van het Soedan van Al-Saddiq Al-Raddi die te zien zijn op WWW.DICHTERINHETWEB.NL. Hierdoor geïnspireerd maken de leerlingen in tweetallen ieder twee of drie foto's in en om school. Ze maken niet zomaar wat foto's, maar zoeken naar afbeeldingen die ook echt iets over hen persoonlijk vertellen, die iets laten zien dat belangrijk voor hen is of echt bij hen hoort.

Suggesties:

OPTIE A Ze kiezen één plek uit die voor hen een speciale betekenis heeft. Ze denken erover na hoe ze deze plek op verschillende manieren in beeld kunnen brengen, en wat voor verschillende beelden dit oplevert. Bijvoorbeeld:

- met of zonder mensen in beeld
- totaalshots of in (extreme) close-up
- in en out of focus
- 'plat' in beeld gebracht of met iets op de voorgrond van het frame, etc.

OPTIE B Ze denken na over een afbeelding die dient als symbool voor iets groters, een beeld dat veel vertelt over wie ze zijn. Bijvoorbeeld: een fietsstuur vol met stickers symboliseert de lange weg van school naar huis, of een hoop modderige kleren met afgetrapte schoenen ernaast symboliseert een balletje trappen met vrienden/vriendschap, enzovoort.

2.2 Foto's opslaan in de computer – in tweetallen – 10 minuten

De leerlingen slaan hun foto's op op een computer. Deze foto's mailen ze aan de docent, of ze leveren ze aan op een USB-stick.

2.3 Bespreken foto's – klassikaal – 10 minuten

Projecteer de diverse foto's via uw computer met beamer, of laat ze zien op het smartboard.

Bespreek met de klas het werk van de leerlingen.

- Is het hen gelukt om foto's te maken die persoonlijk aanvullen, ofwel in onderwerpkeuze ofwel door de gekozen vorm?
- Kies enkele foto's en kijk met de klas naar hetgeen de foto vertelt.
- Welke elementen in de foto 'spreken' het meest?
- Probeer naar de foto's te kijken door de ogen van iemand die afkomstig is uit, bijvoorbeeld, Soedan: wat kan deze persoon over de maker te weten komen?

2.4 Vervolgopdracht: Poster maken

– individueel of tweetallen

– 45 minuten (met eventueel uitloop)

De leerlingen stellen zich voor dat zijzelf een jonge dichter, schrijver of filmmaker zijn die wordt uitgenodigd voor een festival in Omdoerman, (de woonplaats van Al-Saddiq Al-Raddi). De mensen daar kennen deze kunstenaar en zijn of haar werk niet, maar zijn wel ontzettend nieuwsgierig naar hem of haar. De leerlingen gebruiken één van de foto's uit de opdracht als basis voor een poster of flyer die hun voordracht, lezing of filmvertoning aankondigt. Ze maken duidelijk wat het thema is van hun werk. Ze maken gebruik van beeld, tekst, grafische elementen, etc.

MATERIAAL

OPTIE 2 Fotografie-opdracht

- Apparatuur waarmee de leerlingen in tweetallen foto's kunnen maken: 15 digitale camera's of 15 mobiele telefoons met camerafunctie. Indien gewenst kunt u bij Kunstgebouw digitale camera's huren (kosten op aanvraag).
- Minimaal 1 computer met beamer of smartboard en liever nog 1 computer met internetaansluiting per twee leerlingen.
- Als u geen gebruik kunt maken van computers met een internetverbinding heeft u een aantal USB-sticks nodig.

VOORBEREIDING DOCENT

OPTIE 2 Fotografie-opdracht

Bij optie 2 van deze Large versie kunt u kiezen voor de fotografie-opdracht. Het mogelijke vervolg hierop is een ontwerp-opdracht waarbij de leerlingen op basis van één van hun foto's een poster ontwerpen. Indien u deze opdracht(en) wilt doen, besluit u of u deze zelf wilt begeleiden of dat u daarvoor, bijvoorbeeld via Kunstgebouw, de hulp van een workshopdocent fotografie en/of grafisch ontwerpen wilt inschakelen. Kosten op aanvraag.

Het is mogelijk om het creatieve materiaal dat tijdens dit project wordt gemaakt, digitaal toegankelijk te maken voor de school en de leerlingen, maar ook voor Al-Saddiq Al-Raddi en andere scholen die deelnemen aan 'Het Gedicht Is Een Bericht'. Informatie hierover vindt u in bijlage 3. U besluit of u de foto's en/of de posters op het internet wil plaatsen.

— LES 3 —

EEN TAAL VAN VERLANGEN

ACTIVITEITEN

U kunt kiezen uit één van de twee onderstaande opdrachten:

OPTIE 1 *Maak schilderij naar aanleiding van het thema 'verlangen' – individueel – 45 minuten (met uitloop)*

De leerlingen maken een tekening:

- De leerlingen kiezen als basis voor hun schilderij het gedicht 'Slechts' of 'Lichten'.
- Ze onderzoeken hoe ze het gevoel van verlangen dat door het gedicht heen sijpelt, kunnen vertalen naar beeld. In bijlage 6 wordt ter inspiratie werk van de kunstenares Janine Antoni gepresenteerd, waar (zintuiglijk) verlangen centraal staat.
- De leerlingen gebruiken in eerste instantie vetkrijt bij de opdracht om een verbinding te maken tussen de kunstenares uit de tekst en hun eigen werk.

Suggesties voor onderwerpen:

Ze verbeelden de emotie van verlangen uit het gedicht zelf. De leerlingen proberen bijvoorbeeld smaak, schoonheid of geur uit te beelden. Maar ook het gevoel van 'vlinders in je buik' is een abstract gevoel van verlangen. De vragen die hier centraal bij staan zijn:

- Hoe doe je dit?
- Hoe breng je deze boodschap over aan de toeschouwer?

Of

- Ze beelden een fragment uit het gedicht letterlijk uit. Ze kunnen deze dichtregel ook op het werk zetten als een soort affiche of poster. Wanneer de hele klas hetzelfde stukje tekst 'vertaalt' in beeld is het leuk om de 'zintuigen' van de klas met elkaar te vergelijken.
- Waarom kiest een leerling voor een bepaald beeld?
- Is dit persoonlijk of begrijpen alle leerlingen de beeldende oplossing?

OPTIE 2 *Gedichten vertalen – klassikaal en individueel – 45 minuten*

2.1 *De kunst van het vertalen van poëzie – klassikaal of individueel – 5 minuten*

Lees met de leerlingen de onderstaande tekst, of vat voor hen samen:

Het vertalen van gedichten is een vak apart. De leerlingen hebben de gedichten van Al-Saddiq Al Raddi kunnen lezen dankzij tussenkomst van een vertaler. Vertalers spelen een belangrijke rol in de verspreiding van literatuur: zonder vertalingen hadden we nooit de sprookjes van Grimm begrepen, hadden we nooit Shakespeare gekend, en hadden we nooit de gedichten kunnen lezen van dichters uit andere landen en werelddelen.

Vertalen van poëzie is zelfs letterlijk een kunst, omdat in een vertaling zowel de vorm als de betekenis overeind moet blijven. Een vertaler van poëzie vertaalt dus niet alleen woorden, maar ook rijm, metrum, klemtonen en regellengtes en nog moeilijker misschien, beeldspraak. Doordat dat allemaal samenkomt in één gedicht, is het voor de vertaler een heel gepuzzel om tot een goed eindresultaat te komen, en soms moet hij/zij concessies doen aan het originele gedicht. Dan gaat de betekenis ten koste van rijm, of verandert een vertaald woord het metrum. Sommige vertalers vinden het heel belangrijk dat de betekenis van het originele gedicht zo goed mogelijk wordt overgebracht, andere vertalers vinden het juist belangrijk dat het eindresultaat een mooi gedicht is.

2.2 *Zoek een gedicht om naar het Nederlands te vertalen – in groepjes of individueel – 10 minuten*

De leerlingen zoeken een gedicht over verlangen in een buitenlandse taal die zowel u als zij redelijk beheersen. U kunt hiervoor boeken meebrengen, (eventueel in verschillende talen), of de leerlingen laten zoeken op internet.

Het gaat er bij deze opdracht om, een gevoel te krijgen voor de vele aspecten die meespelen bij het vertalen van gedichten. Het is dus niet nodig om de buitenlandse taal vloeiend te beheersen.

^{2.3} *vertaal een (deel van) een gedicht – in groepjes of individueel – 25 minuten (met eventueel uitloop als huiswerkopdracht)*

De leerlingen vertalen een kort gedicht of een deel van een gedicht in het Nederlands. Zorg dat er genoeg woordenboeken in de verschillende talen in het lokaal zijn, en eventueel thesauri. Of werk met computers met internetverbinding. Suggesties voor vertaalsites zijn bijvoorbeeld: WWW.MIJNWOORDENBOEK.NL/VERTALEN.PHP of WWW.VERTALEN.NU.

Bij het vertalen letten de leerlingen niet alleen op de betekenis van woorden, maar ook op andere poëtische begrippen zoals ritme, rijm, metrum en vorm.

Wanneer de opdracht niet in het lesuur kan worden afgerond, kunt u de leerlingen het resterende gedeelte eventueel als huiswerkopdracht meegeven.

^{2.4} *Afronding – klassikaal – 5 minuten*

Bespreek kort de bevindingen van de leerlingen bij deze vertaalopdracht.

MATERIAAL

OPTIE 1 *Schilderopdracht:*

Zorg voor materialen en een lokaal waarin de leerlingen kunnen schilderen.

Suggestie materiaalgebruik: Materiaalgebruik staat centraal bij de kunstenaar Janine Antoni. Laat de leerlingen zelf een materiaalonderzoek doen met andere materialen dan verf en vetkrijt. Materialen van 'verlangen' zoals lipstick kunnen ook gebruikt worden bij deze beeldende opdracht. Maar denk ook aan materialen met een sterke geur zoals kaneel en henna. Voegen deze materialen iets toe aan de kunstwerken?

OPTIE 2 *Vertalen van gedichten:*

- Gedichtenbundels in het Engels en eventueel andere talen die de leerlingen en uzelf beheersen.
- Voldoende woordenboeken Engels-Nederlands en eventueel andere talen.
- Thesauri of voldoende computers met een internetverbinding.

VOORBEREIDING DOCENT

OPTIE 1 *Schilderopdracht:*

Besluit of u deze opdracht zelf wilt begeleiden of dat u daarvoor, bijvoorbeeld via Kunstgebouw, de hulp van een workshopdocent beeldende kunst wilt inschakelen. Kosten op aanvraag.

Suggestie: Het is mogelijk om het creatieve materiaal dat tijdens dit project wordt gemaakt, digitaal toegankelijk te maken voor de school en de leerlingen, maar ook voor Al-Saddiq Al-Raddi en andere scholen die deelnemen aan *Het Gedicht Is Een Bericht*. Voor informatie zie bijlage 3.

De schilderijen kunnen straks deel uitmaken van de eindpresentatie van dit project, bijvoorbeeld door ze ten toon te stellen in de school. Door de gedichten erbij te hangen ontstaat er een verbinding tussen het woord en het beeld.

OPTIE 2 *Vertalen van gedichten*

Besluit of u de leerlingen wilt laten vertalen met behulp van woordenboeken, of dat ze kunnen werken met vertaalsites van het internet. Suggesties voor vertaalsites zijn bijvoorbeeld:

WWW.MIJNWOORDENBOEK.NL/VERTALEN.PHP of WWW.VERTALEN.NU.

Lesbeschrijvingen Large Pakket

— LES 4 —

OORLOG EN POËZIE

ACTIVITEITEN

OPTIE 1 *Zelf een gedicht schrijven – individueel*
– 45 minuten

Geïnspireerd door Al-Saddiq Al-Raddi schrijven de leerlingen nu zelf een gedicht.

Suggesties voor thema's zijn:

- 'verlangen' of
- 'conflict' (in je eigen leven, je omgeving of (inter)nationaal)

De leerlingen kunnen een metrum proberen, of kiezen voor de stijl van Al-Saddiq Al-Raddi: vrij vers / prozapoëzie. Tijdens de Meet & Greet met Al-Saddiq Al-Raddi op 15 juni 2010 kunnen enkele van de eigen gedichten door de leerlingen worden voorgedragen.

OPTIE 2 *Scenario schrijven – in groepjes*
– 45 minuten (met eventueel uitloop als huiswerkopdracht)

Indien u ervoor kiest om de extra lessen van het XL Filmpakket te doen, dan kunnen de leerlingen nu beginnen met nadenken over een kort scenario van drie tot zes scènes. Het is de bedoeling dat dit op een eenvoudige manier verfilmd en gemonteerd kan worden in de 4 tot 6 extra lessen die staan voor het XL Filmpakket.

Suggesties voor thema's:

- Verfilm één van de gedichten van Al-Saddiq Al-Raddi. Dit kan een kort verhaaltje zijn geïnspireerd op het gedicht, of een puur beeldende, kunstzinnige verfilming.
- Schrijf een kort scenario over een conflict (in je eigen leven, je omgeving of (inter)nationaal).
- Schrijf een kort scenario over verlangen.

VOORBEREIDING DOCENT

OPTIE 1 *Gedicht schrijven*

Voor extra informatie over het schrijven van poëzie:

WWW.DOEMAARDICHTMAAR.NL/SCHRIJFTIPS/

WWW.SCHRIJVENONLINE.ORG/OEFENINGEN

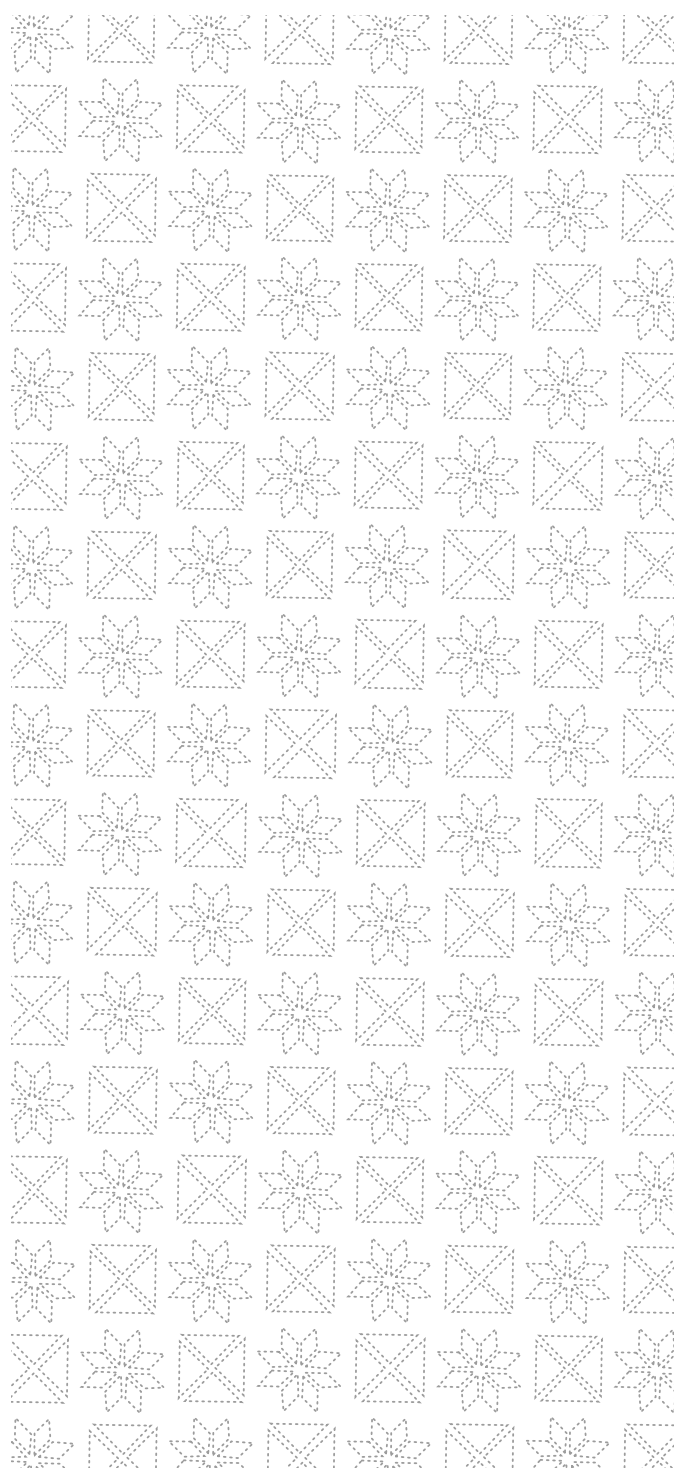
Suggestie: Het is mogelijk om het creatieve materiaal dat tijdens dit project wordt gemaakt, digitaal toegankelijk te maken voor de school en de leerlingen, maar ook voor Al-Saddiq Al-Raddi en andere scholen die deelnemen aan *Het Gedicht Is Een Bericht*. Voor meer informatie zie bijlage 3.

OPTIE 2 *Scenario schrijven*

In deze Large versie krijgt u suggesties om scenario's te schrijven voor een korte film. Als u deze scenario's ook wilt verfilmen, moet u rekenen op minimaal 4 en maximaal 6 extra lessen van 45 minuten (zie het XL Filmpakket). Indien het niet mogelijk is om deze lessen in te plannen vóór de Meet & Greet met Al-Saddiq Al-Raddi op 15 juni 2010, kunt u er uiteraard voor kiezen om het project daarna nog door te laten lopen.

Net als met de foto's bestaat de mogelijkheid de films te uploaden naar een openbare website en op WWW.POETRY.NL een link te plaatsen naar het materiaal (zie bijlage 3). Ook kunt u een dvd met de films meenemen naar de Meet & Greet op 15 juni. Al-Saddiq Al-Raddi zal de dvd in ontvangst nemen en we zullen proberen enkele films tijdens het programma te vertonen.

— LES 5 —
AFRONDING

ACTIVITEITEN

OPTIE 1 *Werken aan de vragen voor Meet & Greet met Al-Saddiq Al-Raddi – klassikaal – 15 minuten*

Inventariseer welke vragen de leerlingen voor de dichter hebben. Bespreek deze vragen in de klas en maak een document met daarin meest-gestelde en meest interessante vragen voor de dichter. Neem dit op 15 juni 2010 mee naar de Meet & Greet op Poetry International.

OPTIE 2 *Werken aan de presentatie – individueel / in groepjes – 30 à 45 minuten (eventueel met uitloop)*

Lesbeschrijvingen XL Filmpakket

Het XL Filmpakket bevat vier à zes extra lessen van 45 minuten. Hierin kunt u met de leerlingen korte films maken, geïnspireerd op thema's uit het werk van Al-Saddiq Al-Raddi. Indien het niet mogelijk is om deze lessen in te plannen vóór de Meet & Greet met Al-Saddiq Al-Raddi op 15 juni 2010, kunt u er uiteraard voor kiezen het project daarna nog door te laten lopen.

VOORBEREIDING DOCENT

Besluit of u deze opdracht zelf wilt begeleiden of dat u daarvoor, bijvoorbeeld via Kunstgebouw, de hulp van een videodocent wilt inschakelen. Kosten op aanvraag.

Informeer of u op school faciliteiten heeft voor video-opnames en montage. Via Kunstgebouw kunt u, desgewenst, camera's huren. Prijs op aanvraag.

Om de kosten zo beperkt mogelijk te houden kunt u denken aan de volgende opties:

- De leerlingen maken opnames met van huis meegebrachte digitale camera's of met hun mobiele telefoons.
- U werkt met het gratis montageprogramma Windows Movie Maker. Informatie hierover vindt u in bijlage 3.

Bespreek met de leerlingen of ze voor hun film nog extra materialen nodig hebben (denk aan kleding, props, make-up, etc). Spreek met hen af wie ervoor verantwoordelijk is/zijn dat deze materialen op de opnamedag(en) aanwezig zullen zijn.

Net als met de foto's bestaat de mogelijkheid de films te uploaden naar een openbare website en op WWW.POETRY.NL een link te plaatsen naar het materiaal. Ook kunt u een dvd met de films meenemen naar de Meet & Greet op 15 juni. Al-Saddiq Al-Raddi zal de dvd in ontvangst nemen en we zullen proberen enkele films tijdens het programma te vertonen. Technische informatie hierover vindt u in bijlages 3.

EXTRA FILMLES 1

OPTIE 1 Videoworkshop – klassikaal / in groepjes
– 45 à 90 minuten

- ^{1.1} De leerlingen krijgen een inhoudelijke instructie over aspecten van filmtaal, zoals type shot, kadrering, perspectief, etc.
- ^{1.2} De leerlingen krijgen een technische instructie over het gebruik van video-apparatuur.
- ^{1.3} Als de tijd het toelaat gaan de leerlingen aan de slag met het verfilmen van hun scenario's.

EXTRA FILMLES 2

OPTIE 2 Verfilming scenario's – in groepjes
– 45 à 90 minuten

De leerlingen gaan aan de slag met het verfilmen van hun scenario's.

EXTRA FILMLES 3

OPTIE 3 Montage en afronding – in groepjes
– 90 minuten met uitloop

^{3.1} Montage-instructie

^{3.2} Montage van eigen materiaal

De leerlingen monteren hun videomateriaal tot een korte film. Een suggestie voor een edit-programma vindt u in bijlage 3.

^{3.3} Edits op website

Desgewenst kunt de filmpjes zichtbaar maken door ze te plaatsen op een openbare website en de link te laten plaatsen op WWW.POETRY.NL. Voor instructie zie bijlage 3.

^{3.4} Filmpjes op dvd voor Al-Saddiq Al-Raddi

Suggestie: maak een dvd met de korte films. Tijdens de Meet & Greet van 15 juni 2010 met Al-Saddiq Al-Raddi zal de dichter de dvd in ontvangst nemen en zullen enkele van de korte films vertoond worden. Zie voor het branden van een dvd bijlage 3.

BIJLAGEN

Bijlage 1a

— GEDICHTEN — (NL)

ALLES

Laat de wind waaien uit de vissersmond
naar de romp van het schip – uit het gebolde zeil
laat de riviermond los
schreeuw
drenkeling
in een draaikolk

De rivier begint gewoonlijk kalm
de oever verzamelt zonnen
uit dode vissenbekken
kokende schimmige
geuren vegen de stenen

Er is rust – wind – stemmen
van wie scheep gaan – maar kalmte

Ze zeilen uit een verre nacht
ploegen met halsstarrig geduld door het water
en kijken in het donker

Je vaart af tegen de ochtend
weg van gezichten waarvan jij
de betekenis ziet
dichtbij zoek je de oever – groen leven, papieren
een ander huurt je, de wereld
ligt in haar ogen
zij vraagt onbeschreven bladen – alles!

SLECHTS

Een luie middag
brengt me van jouw droombeeld naar een kopje thee
naar radeloos omhelzen
brandend nieuwsgierig
probeer ik de geur te doorgronden
die jij achterliet
bij het weggaan
ik zoek een kleur die jou uit de schaduw haalt
en resten verhalen
jij, zondares
als een profeet uit de beste verhalen
sluip je weg van slaperig geurend fruit
en omring je invallen met spontane ideeën

LICHTEN

In het water
In mijn stilte bij jou
in het vuur dat ons verenigt
drijf ik
alleen jij roept me, misschien

.....

Een vogel gaat de groene tijd in
als een snaar
een lichtflits in de ogen, een geheim
een kus neigt naar de regenboog
de regen duurt voort

In de straten zijn mijn vrienden niet
in de huizen ver uiteen
zijn geen lichten
in het hart klopt de verloren hartslag weer
maar jij werpt zakdoeken naar wie weggaat
ochtendlicht zorgt voor de rest

TUINBEELDEN

De laatste avond . . .
de eerste avond . . .
. . . tussen beide het heldere meer
.

Meneer, je liet de beker van herinneringen aan de herinnering
avondgoud rijgt hun atomen aaneen

Je liet de stem van Ali Farka Touré
drijven in het zilver van de kamer
versierd met parels van minuten en uren

Je liet de vingers teder dwalen over een versleten klavier
een houten paardje

een teddybeer op een stoel
de tuinen in de buurt

de blijde zon om acht uur 's avonds

Je liet een venster open
een morgen in negligé

Je liet de bloem zwoegen

Zij ging naar hem

en liet hem doelbewust alleen

een pauw gefascineerd door schoonheid

.

De tijd die van de avond over was . .

. . . kwam niet terug . .

De edelstenen kwamen niet terug

De dorst naar de glans van het zeil kwam niet terug

Toen . .

je terugkwam van het bronzen beleven

verzadigd - volmaakt

terugkwam uit een schelp

van onversierde klei

keerden de dagen weer - zonder geschenken

kwamen je plichten weer

kwam de stilte weer!

THEATER

1

Alle deze oorlogen
om de wereld onherbergzaam te maken
een huis te laten roesten
om jou
gekweld door rampen
te laten slapen
al deze liefde
opdat botten met niemand spreken
al deze dood
om elkaar te ontmoeten
niet anders?!

2

Schrijf
laat de wereld in je werken
vlak voor je
laat de lichaamsgeest met wellust bezig zijn
in jou is wat wist en wordt gewist
inktvraat
zweet van werken en hijgen
van huis en zaal
voor straat en open ruimte
schrijf
met de wil van de kenner
met alle gouden draden
die voor je liggen
kundig als een ziener. Wat het lichaam beweegt
is nuttig voor het heelal

3

Deze kleine wereld – vóór je
is gemaakt van stro, garen en verveling
dat door de vingers glijdt als dromen
weggeblazen door de geest
en jij snuift het op – als odeur

Ben je bang voor ongedierte – schuil je voor het licht
bang voor bloed – of ben je de onschuld van de meester beu
beducht voor vingers, lichtzinnigheid, kaarsen?!

De wereld ligt voor je open
je hoeft niet te vragen
kost de inkt waarmee je schrijft even veel
als niet gedroogde tranen?!

4

Gebogen – tijd van licht – zij voelt hem prikken in de wang
zij voelt hem
terwijl ze de vergeelde kast afneemt
als een dolk
dringt hij het duister in
vaart in de schoonheid van de wereld
een gulzige omhelzing, een droeve kennismaking met vocht
laat het gezicht verbaasd achter
laat haar verstomd slapen

5

Wit is één
alle richtingen zijn dezelfde
we houden ons vast aan onzekerheid, inkt en dood

We leven in dromen, vouwen zakdoeken open
en vermaken kroegen met spiegels, kots
kringetjes rook en verhalen
van alle wit maken we inkt
tranen vloeien ineen

Verwondering welt
aan alle kanten rijzen graven!

6

Ik zie dat je wacht tot een deur achter je
met een rebab wordt geopend
om met een onbezoedeld heden naar het verleden te gaan
terwijl jij van de ankers geslagen boten verlicht
en weidse einders vasthoudt
zoals iemand dichtbij
de toestand in een vlucht onderzoekt

Zij die je voorgingen, hadden het hoofd
gehuld in verstrooidheid
hun lantarens passeerden je deur
toen het blad van de dag donker werd
bij zonsondergang

Jouw gezicht was bekend
en de deur achter je
was vóór je
Hoe?!

.....jij gaat met een onbezoedeld heden naar het verleden!

7

Dit is de prijs van de oorlog: jouw voortdurend vertrouwen
in de doeltreffendheid van zotternij
de techniek van de onschuld
dat is de prijs van de liefde; jouw eeuwige opstand tegen het
vaderschap van de techniek
het moederschap van de doeltreffendheid

De prijs van de dood is dat je blijft leven
in het graf van de liefde, het slagveld
dat je steeds in de kuil van gehoorzaamheid blijft
waar de wereld rust!

Bijlage 1b

— GEDICHTEN —
(EN)

EVERYTHING

Let the wind blow from a fisherman's mouth,
from the span of a sail to the shell of a boat,
unlocking the mouth of the river –
So, shout, drowning man, when you founder
in treacherous waters

At dawn, the river embarks in silence
Riverbanks glean suns from the scales of dead fish
Jostled by eddies, the aroma of flotsam and jetsam
bakes in the shade

Becalmed, a breeze freights the stillness
Sails lazily unfurl

They sail all night from afar,
ploughing the river with ritual persistence,
staring darkness straight in the eye

You set sail at dawn,
infused with the tincture of a heart
that had beached your whole life ashore

And yet, another beloved
is offering you heaven on earth in her glance,
demanding only the perfection of poetry – everything!

ONLY

A lazy noon
stirs me from your memory to this glass of tea
and a wondering embrace

In a mood busy with inquisitiveness
I smell the lees of the scent
that lingers
behind you

I sense your shade in the shadows
in the dregs of all that gossip –
Oh you sinner!

Like a rumoured prophet's advent
you slide from the ripe fruit of sleep
afire with ideas, your flashing wit

LAMPS

In the water
in silence at your side
in a fire that draws us close
I drift –
and only you can call me

.....

A bird enters spring
like a lance
Your eyes flash their secrets
A kiss grazes the rainbow
The rain rains

But the streets are empty of my friends
Lamps are extinguished
in the far-flung houses
and the lost heart echoes in its lonely chamber

You give your blessings to those who depart
and leave the rest to fate

GARDEN STATUES

The last night . . .
the first night . . .
. . . between them – clarity

You left that glass of memory to memory –
let its essence transmute all these nights into gold

You left the voice of Ali Farka Toure soaring
through the silvered light of a room,
a room inlaid with the jewels of minutes and hours

You left your hands lost in the familiar characters of a vanishing keyboard

You left a wooden rocking-horse
an old teddy-bear propped on a chair
the neighbouring gardens

You left the sun still toying with the sky at eight in the evening
You left a window open on a morning arrayed with morning
You left a flower labouring towards morning
You deliberately left that peacock arrested in the field of beauty

Whatever time is left of that night
will never return . . . These jewels will never return
A sail will never quench its thirst for the horizon
And when you left
you were cast in the bronze of that experience
you were consumed and yet complete
you were fashioned from mother-of-pearl
you were made of unadorned clay

Weekdays returned, empty handed
Routine returned

And silence reigned

LONDON, 5 APRIL 2006

THEATRE

1

All these wars
make the world unhomey
make homes rust apart
make you fall asleep, riddled with calamities

All this love
yet loneliness still cuts you to the bone

All this death
just so we can meet –
nothing more?

2

Write
to set the world ablaze
so poetry quickens in your hands
and inflames you with desire

Write, and wipe the slate
Infected by writing
you sweat in agony
from a bedsit
to the street and out into the wild

Write
in full knowledge
of everything that's in your hands
both quill and string at your disposal
Write
certain of what electrifies the body
sure of how to rig the scene

3

This little world beneath you
made of boredom, balsawood and string
jerks between your fingers in a dream
Spirited away
you drink it in like scent

Are you scared of scorpions? Are you scared of blood?
Take refuge in the wings
But beware the spotlights, beware of being fingered

This little world beneath you
is here to give you all the answers
Is it worth the precious ink that wrote it –
the cost of these fresh tears?

4

Light stings the page of your face
And it strikes her
as she dusts the faded wardrobe near the bed
like a dagger, suddenly it rends the dark
blazing with the whole world's brilliance,
leaves her flushed,
spooled, wet
and flat out in astonishment

5

We latch on to bewilderment, to ink, and to departure
Living in our dreams, unfurling handkerchiefs,
we bring news to the bars of mirrors and nausea,
smoke-rings, gossip, tales
From the oneness of white we plumb our ink,
from the oneness of all directions
Tears merge
Surprise arrives
All around you tombstones rise

6

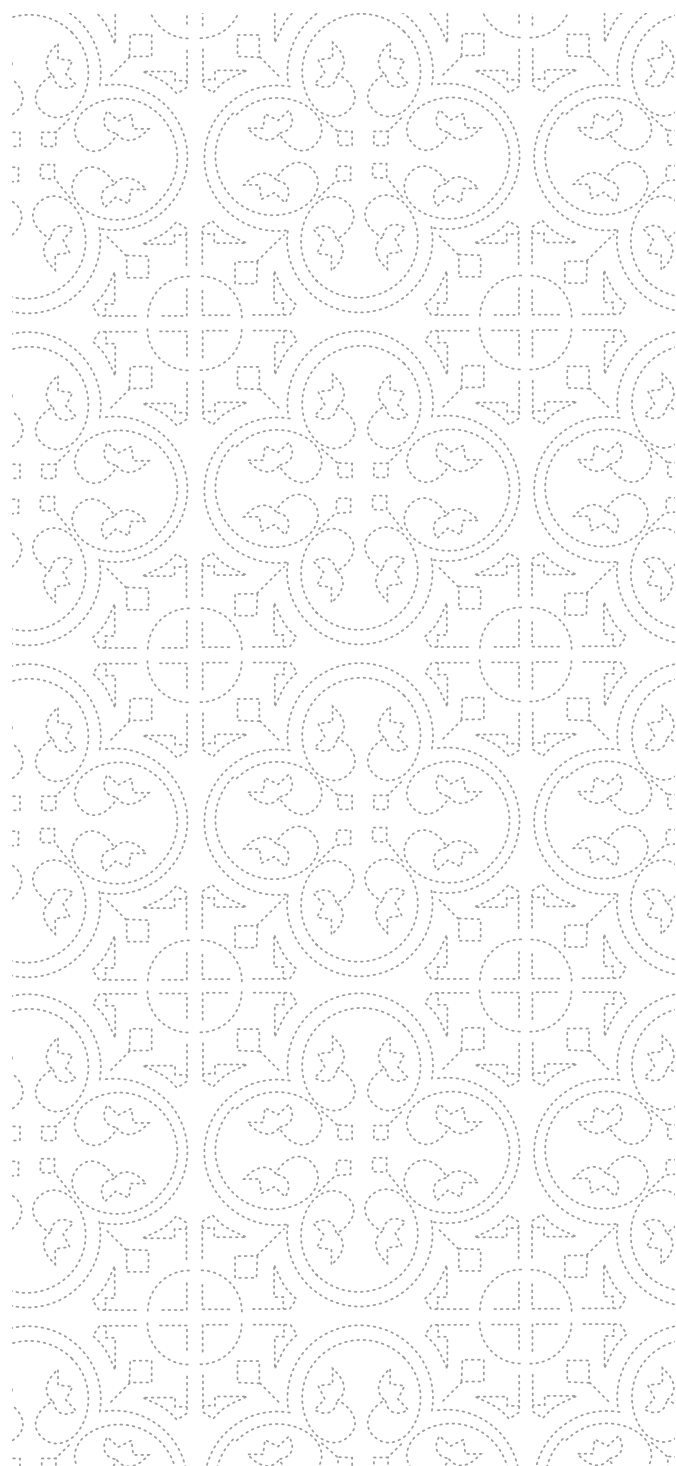
Waiting in front of a door that's behind you,
I watch it open with a rabab
so you can go back to the past with your spotless future,
refilling your boats with light after they'd rotted through ashore,
restocking the wares of your mighty stories
like a bird refurbishing its nest
Those who went before you
live in a stupor,
their lanterns barging through your door
The flush of dawn
blackened
by the taint of dusk
Your face is familiar,
but what about the face in front of you
faced towards the door behind you?
. as you go back to the past with your blameless future

7

The price of war: perpetual loyalty;
eschewing tomfoolery;
feigning naivety
The price of love: ceaseless quarrels
with the fathers of procedures
and the mothers of proficiency
The price of death: eternal life
in the grave of love and the theatre of war
Life at the ends of obedience
Life at the end of the world

Bijlage 2

— HANDLEIDING — WWW.DICHTERINHETWEB.NL

WWW.DICHTERINHETWEB.NL/INTRODUCTIE.HTML

WWW.DICHTERINHETWEB.NL/TECHNIEK.HTML

WWW.DICHTERINHETWEB.NL/LERAREN.HTML

WWW.DICHTERINHETWEB.NL/COLOFON.HTML

WWW.DICHTERINHETWEB.NL/INDEX.HTML

De navigatie van *Dichter in het web* bestaat uit een aantal vaste elementen waarmee je de site kunt bedienen.

¹ *Onderaan de pagina's staan telkens drie of vier buttons:*

- luister naar het gedicht
- ga naar hoofdmenu
- ga naar dichters

² *In de teksten tref je af en toe iconen aan die naar nieuwe informatie leiden.*

Dit zijn:

- naar tekstverklaring
- naar afbeelding
- naar woordenboek

³ *Daarnaast vind je bij verschillende onderdelen (klank, metrum, tekstopbouw) mogelijkheden om in te tekst animaties te starten.*

⁴ *Bij het onderdeel 'muislezen' kun je met de cursor over de tekst van het gedicht gaan tot je een gemarkeerd woord vindt. Klik je hierop, dan verschijnt een uitlegtekst.*

U kunt rond de website *Dichter in het web* poëzielessen organiseren. Daarbij kunt u ervoor kiezen om de computer en het internet een plaats in de les te geven of om de leerlingen zelf de website te laten bekijken. We geven u een aantal voorbeelden van dergelijke lessen.

Gedichten moeten gelezen worden. Met *Dichter in het web* heeft u drie mogelijkheden om dit te doen:

- Laat de gedichten via het web klinken (de knop met het oortje laat het voorgelezen gedicht klinken).
- Lees zelf het gedicht voor.
- Laat een leerling het gedicht voorlezen.

In beide laatste gevallen moet u de gedichten op papier hebben. Nadat u het heeft voorgelezen -en eventueel het afgedrukte gedicht heeft uitgedeeld- kunt u met de leerlingen een discussie over het gedicht voeren.

U kunt hen bijvoorbeeld de volgende vragen stellen:

- Hoe zou je een dergelijk gedicht het beste kunnen voorlezen?
- Wat voor soort gedicht is dit? Hoe kun je dit het beste omschrijven?
- Uit welke tijd zou dit gedicht stammen? Waar kun je dat uit afleiden?
- Wat valt je op aan dit gedicht?
- Wat gebeurt er in het gedicht?
- Wat gebeurt er als je dit leest of hoort?

Dit soort vragen kan een opmaat vormen om de website te bezoeken. Dit kan met specifieke opdrachten, zoals hier onder staan:

- Lees het gedicht voor, deel het uit en vraag aan een groep leerlingen om het gedicht de volgende keer te behandelen. Hierbij kunnen ze gebruik maken van de website. Het is de bedoeling dat ze de site bestuderen en zelf proberen uit te leggen wat er allemaal in, achter en onder een dergelijk gedicht zit.
- Ook kunnen ze een specifiek aspect behandelen, zoals klank, ritme, versvorm of het leven van de dichter.

Neem de website als voorbeeld en vraag de leerlingen een eigen analyse en verhaal te houden over het gedicht. Vraag de leerlingen andere gedichten op het web op te zoeken en deze te vergelijken met het originele gedicht. Waarin verschilt het gedicht en waarin komt het overeen?

Vraag aan de leerlingen om een gedicht te schrijven in de stijl van één van de behandelde dichters. Laat de klas de beste imitatie kiezen. Vraag de leerlingen vooral ook naar hun motivatie: waarom hebben ze hun gedicht op deze manier geschreven?

Vraag aan de leerlingen om in eigen woorden een gedicht te schrijven dat de onderwerpen van de uitgelichte gedichten behandelt. Ook hier is het mogelijk om de beste te kiezen en naar motivaties te vragen.

Bijlage 3

— TECHNISCHE INFORMATIE —

CREATIEF MATERIAAL VAN DE LEERLINGEN OPENBAAR TOEGANKELIJK MAKEN

Het is mogelijk om het creatieve materiaal dat tijdens dit project wordt gemaakt, digitaal toegankelijk te maken voor de school en de leerlingen, maar ook voor Al-Saddiq Al-Raddi en andere scholen die deelnemen aan *Het Gedicht Is Een Bericht*. Hiertoe kiest u een openbare website en plaatst daar het materiaal van de leerlingen op.

U mailt de link van de pagina van uw klas door aan coerwinkel@poetry.nl en de link wordt geplaatst op de website van Poetry International.

De directe link naar de pagina met het materiaal van de scholen is: [HTTP://WWW.POETRY.NL/READ/58/11905](http://www.poetry.nl/read/58/11905). U komt hier ook op terecht door naar [WWW.POETRY.NL](http://www.poetry.nl) te gaan en dan in het menu 'activiteiten' en 'educatie' aan te klikken.

Op deze website kunnen ook andere scholen hun link plaatsen. Zo bestaat voor de scholen, de dichter en andere geïnteresseerden de mogelijkheid om ter inspiratie elkaars materiaal te bekijken.

Als u met de klas hieraan wilt meedoen, besluit u op welke openbare site u het materiaal wilt plaatsen: kiest u voor een site waar je alleen foto's of videomateriaal op kan delen, of wilt u ook tekst kwijt? Dit is waarschijnlijk afhankelijk van de creatieve opdrachten die u van plan bent met de klas te doen. Hieronder een overzicht van de creatieve opdrachten uit het lespakket :

- ^{LES 1} Large versie: poëzie-kreten op doek – mogelijk als digitale foto
- ^{LES 2} Large versie: digitale foto's en posters – (mogelijk als digitale foto)
- ^{LES 3} Large versie: schilderijen – mogelijk als digitale foto
- ^{LES 4} Large versie: gedichten
- Extra Large: Filmvariant: korte videofilms

Suggesties met openbare websites waarop u het materiaal kunt plaatsen:

Website met daarop ruimte voor foto's, videomateriaal en tekst:

[HTTP://WWW.HYVES.NL](http://www.hyves.nl) (klik op 'aanmelden'. Videomateriaal moet u aanleveren via de site van youtube. Uitleg voor het uploaden van een filmpje op [WWW.YOUTUBE.COM](http://www.youtube.com) vindt u op: [HTTP://NL.WIKIHOW.COM/FILMS-UPLOADEN-NAAR-YOUTUBE](http://nl.wikihow.com/films-uploaden-naar-youtube))

Websites met ruimte voor foto's:

[WWW.FLICKR.COM](http://www.flickr.com) (uitleg over het gebruik vindt u op [WWW.FLICKR.COM/TOUR/UPLOAD/](http://www.flickr.com/tour/upload/)).

[WWW.SLIDE.COM](http://www.slide.com) (Speciaal voor het maken van een dia-voorstelling. Aanmaken van een account kan op [WWW.SLIDE.COM/ARRANGE](http://www.slide.com/arrange))

Website met ruimte voor videomateriaal:

[WWW.YOUTUBE.COM](http://www.youtube.com) (Uitleg voor het uploaden van een filmpje op youtube vindt u op: [HTTP://NL.WIKIHOW.COM/FILMS-UPLOADEN-NAAR-YOUTUBE](http://nl.wikihow.com/films-uploaden-naar-youtube))

TECHNIEK VIDEO

Techniek videomontage en branden dvd:

- Videomontage:
Op veel Windows-computers is het edit-programma Movie Maker al geïnstalleerd. Zo niet, dan kunt het gratis downloaden via de link:
[WWW.MICROSOFT.COM/WINDOWSXP/DOWNLOADS/UPDATES/MOVIEMAKER2.MSP](http://www.microsoft.com/windowsxp/downloads/updates/moviemaker2.msp)
- Branden dvd:
Een instructie om een dvd te branden vindt u op de site van Windows Movie Maker op
[WWW.MICROSOFT.COM/WINDOWSXP/USING/MOVIEMAKER/CREATE/SAVETODVD.MSPX](http://www.microsoft.com/windowsxp/using/moviemaker/create/savetodvd.msp)

Bijlage 4

— VERLANGEN —

F. Batten

“Verlangen is een goed verdriet.”

Godfried Bomans

NEDERLANDS SCHRIJVER (1913-1971)

“Alle sprookjes hebben dit met elkaar gemeen, dat zij zich bezighouden met het verlangen en niet met de vervulling.”

Ronald Giphart

NEDERLANDS SCHRIJVER (1965)

“Liefde is het verlangen naar herhaling.”

Gaby van den Berghe

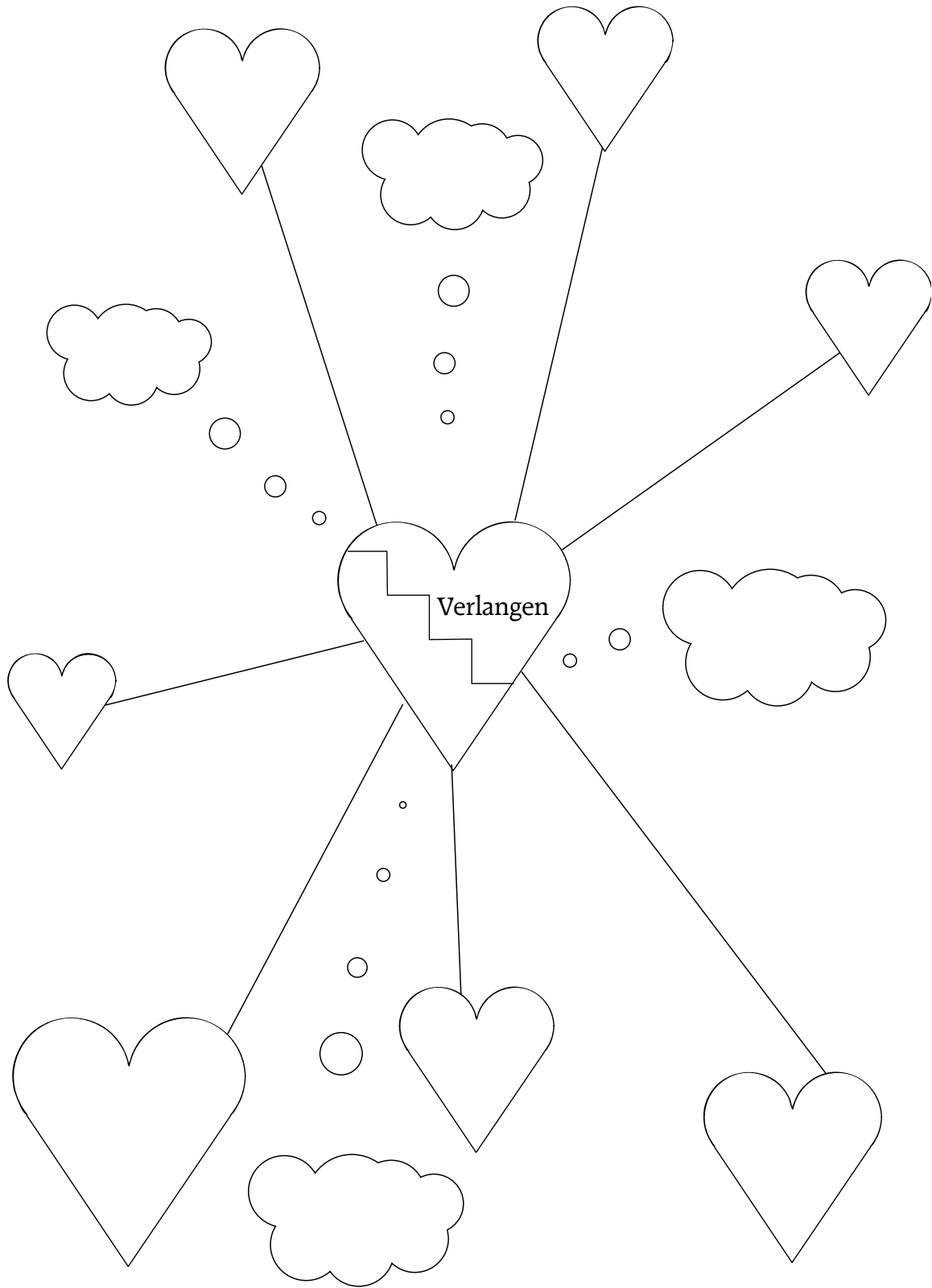
“Het geluk bestaat erin te verlangen wat men heeft.”

Sigmund Graff

DUIJS SCHRIJVER (1899-1979)

“We verlangen niet naar bepaalde dingen terug, maar naar de gevoelens die ze in ons oproepen.”

— WOORDSPIN —
VERLANGEN

Bijlage 6

— KUNSTWERK VERLANGEN — VERLANGEN EN ZINTUIGEN

In de gedichten *Lichten en Slechts* van Al-Saddiq Al-Raddi staan veel zintuigen beschreven. Horen, zien, proeven en zelfs ruiken staan centraal om het verlangen naar gezelschap en liefde te beschrijven.

Voor veel kunstenaars is verlangen een belangrijk thema. Het kan aandacht vragen op een beeldende manier en verbindt mensen met het kunstwerk waar ze naar kijken. Een voorbeeld van een kunstenaar die verlangen gebruikt in haar werk is Janine Antoni.

In het werk *Gnaw* heeft Janine Antoni de blokken chocolade en vet bewerkt met haar tanden. De stukken chocolade en vet die zijn 'afgeknaagd' zijn weer verwerkt in juwelendoosjes die eruit zien als bonbondoosjes. Het vet is verwerkt in lipsticks.

Janine Antoni gebruikt materialen zoals chocolade en vet in haar kunstwerk. Chocolade is bekend om de smaak en geur. Vet wordt gebruikt in allerlei producten. Antoni proeft het materiaal en ruikt het. Het verlangen wordt bij haar letterlijk vertaald in materiaal.

Al-Saddiq Al-Raddi gebruikt woorden. In zijn gedichten kun je het verlangen naar een 'kopje thee' misschien wel voorstellen. Hoe zou dat smaken? En 'slaperig geurend fruit'? Hoe kun je de woorden van de Soedanese dichter in materiaal uitdrukken? Maak een kunstwerk met het thema verlangen. Probeer te denken aan het gevoel van verlangen. Hoe voelt dat? Denk maar aan 'vlinders in je buik' of trek hebben in iets lekkers zoals chocolade. Dit zijn abstracte gevoelens van verlangen. Hoe kun je dit vertalen in beeld? Verbeeld je de zintuigen in vorm? Of kies je misschien voor andere materialen dan verf of oliekrijt? Laat je inspireren door de gedichten en laat jouw grootste verlangen zien...

COLOFON

OPDRACHTGEVER	Poetry International, Hivos/NCDO Cultuurfonds
UITVOERING LESPAKKET	Kunstgebouw
PROJECTLEIDING	Kunstgebouw: Hester van der Hoeven Poetry International: Correen Dekker Stagiair educatie Poetry International: Romy Meijer Schilderopdracht Large les 3: Suzanne Kluver
SUPERVISIE	Daphna Plaschkes
TEKSTEN HANDLEIDING	Hester van der Hoeven
FOTO AL-SADDIQ	Chrispin Hughes
VORMGEVING	DC (www.dcworks.nl) Joeri Booms, Ingrid van Assendelft
NEDERLANDLANDSE VERTALING GEDICHTEN	Kees Nijland, Asad Jaber
ENGSLE VERTALING GEDICHTEN	Sarah Maguire, Sabry Hafez
WWW.DICHTERINHETWEB.NL	Beheer website: Louis Stiller
INTERACTIE- & GRAFISCH ONTWERP	Jabik de Vries
TEKSTEN OVER AL-SADDIQ AL-RADDI	Mischa Andriessen
MET DANK AAN	TV Rijnmond en het RO Theater voor het gebruik van de dvd <i>Ik ga, want anders blijf ik</i>

